

Vissa näringspolitiska frågor

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet 58 motionsyrkanden om olika näringspolitiska frågor. I samtliga fall avstyrker utskottet, med anförda motiveringar, yrkandena.

Områden som behandlas i betänkandet är bl.a. företagsklimat och nyföretagande samt forskning, utveckling och innovationer. Vidare behandlas motionsyrkanden om kapitalförsörjning, insatser för att främja vissa grupper av företagare, social ekonomi samt turistnäringen. Även yrkanden om industrins råvaruförsörjning, neutronforskningsanläggningen ESS och miljöteknikföretagande behandlas i betänkandet.

Olika yrkanden följs upp i totalt sju reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning	6
Utskottets överväganden	7
Företagsklimat och nyföretagande	7
Inledning	7
Motionerna	7
Vissa kompletterande uppgifter	8
Utskottets ställningstagande	11
Forskning, utveckling och innovationer	12
Motionerna	12
Vissa kompletterande uppgifter	13
Utskottets ställningstagande	16
Kapitalförsörjning	16
Motionerna	16
Vissa kompletterande uppgifter	17
Utskottets ställningstagande	21
Insatser för vissa grupper av företagare	22
Motionerna	22
Vissa kompletterande uppgifter	25
Utskottets ställningstagande	32
Social ekonomi	33
Inledning	33
Motionerna	33
Vissa kompletterande uppgifter	36
Utskottets ställningstagande	39
Turistnäringen	40
Motionerna	40
Vissa kompletterande uppgifter	42
Utskottets ställningstagande	46
Konkurrensneutralt byggande	48
Motionen	48
Vissa kompletterande uppgifter	48
Utskottets ställningstagande	49
Industrins råvaruförsörjning	50
Motionerna	50
Vissa kompletterande uppgifter	50
Utskottets ställningstagande	52
ESS	52
Inledning	52
Motionerna	52
Vissa kompletterande uppgifter	53
Utskottets ställningstagande	54
Miljöteknikföretagande	55
Motionerna	55

Vissa kompletterande uppgifter	56
Utskottets ställningstagande	58
Hemslöjd som näring	59
Motionen	59
Vissa kompletterande uppgifter	59
Utskottets ställningstagande	60
Reservationer	61
1. Kapitalförsörjning, punkt 3 (v)	61
2. Kapitalförsörjning, punkt 3 (mp)	62
3. Social ekonomi, punkt 5 (s, mp)	62
4. Social ekonomi, punkt 5 (v)	64
5. ESS, punkt 9 – motiveringen (s, v)	65
6. ESS, punkt 9 (mp)	65
7. Miljöteknikföretagande, punkt 10 (v)	66
Särskilt yttrande	68
Turistnäringen, punkt 6 (s)	68
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	69
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2006	69

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Företagsklimat och nyföretagande**

Riksdagen avslår motionerna 2006/07:N239 yrkandena 1 och 2, 2006/07:N254, 2006/07:N350 och 2006/07:N358.

2. **Forskning, utveckling och innovationer**

Riksdagen avslår motionerna 2006/07:N269 och 2006/07:N308.

3. **Kapitalförsörjning**

Riksdagen avslår motionerna 2006/07:N234, 2006/07:N295 yrkande 6, 2006/07:N301 och 2006/07:N344 yrkande 8.

Reservation 1 (v)

Reservation 2 (mp)

4. **Insatser för vissa grupper av företagare**

Riksdagen avslår motionerna 2006/07:N233, 2006/07:N245, 2006/07:N249, 2006/07:N260, 2006/07:N277, 2006/07:N284, 2006/07:N295 yrkandena 3–5 och 7–9, 2006/07:N315, 2006/07:N331 och 2006/07:N335.

5. **Social ekonomi**

Riksdagen avslår motionerna 2006/07:So332 yrkandena 4–6, 2006/07:N209 yrkandena 1 och 2, 2006/07:N270, 2006/07:N272, 2006/07:N273, 2006/07:N274, 2006/07:N307, 2006/07:N314, 2006/07:N332 och 2006/07:N340.

Reservation 3 (s, mp)

Reservation 4 (v)

6. **Turistnäringen**

Riksdagen avslår motionerna 2006/07:Kr321 yrkande 1, 2006/07:N207, 2006/07:N214, 2006/07:N225, 2006/07:N246, 2006/07:N255, 2006/07:N265, 2006/07:N357 och 2006/07:N367.

7. **Konkurrensneutralt byggande**

Riksdagen avslår motion 2006/07:N240.

8. **Industrins råvaruförsörjning**

Riksdagen avslår motionerna 2006/07:N253 och 2006/07:N368.

9. ESS

Riksdagen avslår motionerna 2006/07:N258, 2006/07:N262 yrkandena 1 och 2 samt 2006/07:N275.

Reservation 5 (s, v) – motiveringen

Reservation 6 (mp)

10. Miljöteknikföretagande

Riksdagen avslår motionerna 2006/07: MJ266 yrkande 55 och 2006/07: N296 yrkande 14.

Reservation 7 (v)

11. Hemslöjd som näring

Riksdagen avslår motion 2006/07:N351.

Stockholm den 13 mars 2007

På näringsutskottets vägnar

Karin Pilsäter

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Karin Pilsäter (fp), Thomas Östros (s), Bertil Kjellberg (m), Anne-Marie Pålsson (m), Carina Adolfs-son Elgestam (s), Hans Rothenberg (m), Alf Eriksson (s), Krister Örnfjä-der (s), Maria Plass (m), Berit Högman (s), Mikael Oscarsson (kd), Marie Weibull Kornias (m), Kent Persson (v), Karin Åström (s), Karin Granbom (fp), Per Bolund (mp) och Åke Sandström (c).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlas 47 motioner från den allmänna motionstiden 2006/07 rörande olika näringspolitiska frågor.

Upplysningar och synpunkter har lämnats inför utskottet av företrädare för Almi Företagspartner AB samt för projekt om socialt företagande.

Utskottets överväganden

Företagsklimat och nyföretagande

Utskottets förslag i korthet

Med hänvisning till bl.a. föreslagna eller aviserade åtgärder avslår riksdagen motionsyrkanden om företagsklimat och nyföretagande.

Inledning

I detta avsnitt behandlas mer allmänt hållna motionsyrkanden på temat företagsklimat, entreprenörskap och nyföretagande. Yrkanden om företags kapitalförsörjning samt sådana som gäller insatser för vissa grupper av företagare behandlas i efterföljande avsnitt.

Motionerna

I motion 2006/07:N254 (s) framhålls att de små och medelstora företagen utgör kärnan för framtida tillväxt i landet och att det därmed är angeläget att främja utbildnings- och fortbildningsinsatser i denna sektor. Folkhögskolan kan, enligt motionärerna, med sin kompetens och lokalisering vara en viktig aktör för att främja kompetensutvecklingen i småföretagen. Resurser behöver omfördelas för detta ändamål så att arbetet med kompetensutveckling av landets småföretagare i landets folkhögskolor kan genomföras.

Motionärerna beskriver särskilt utbildningsprogrammet Vincent vid Göteborgs folkhögskola. Programmet har utarbetats av Företagarna Sverige och Göteborgs folkhögskola och bygger på ett flexibelt webbaserat utbildningsprogram för småföretagare med folkbildningspedagogiken som bas. Motionärerna begär ett tillkännagivande från riksdagen om att regeringen bör verka för ett nationellt kunskapslyft för landets småföretagare enligt denna modell.

I motion 2006/07:N358 (s) yrkas det på ett tillkännagivande från riksdagen om behovet av att stimulera entreprenörskap. Ett näringsklimat som stimulerar människor att förverkliga sina egna idéer är, enligt motionärerna, därför positivt. Onödiga trösklar som hindrar människor från att realisera sina produktionsidéer måste undanröjas och synen på tjänstledighet måste vara generös. Motionärerna framhåller vikten av att strävan att stimulera företagande samt nyanställningar i mindre och medelstora företag fullföljs i ett långsiktigt utvecklingsarbete.

Entreprenörskapsfrågor tas även upp i motion 2006/07:N239 (m, c). Alltför ofta drivs entreprenörskapsfrågor i projekt under en begränsad tid, så även entreprenörskapsprogrammet vid Verket för näringslivsutveckling

(Nutek). Motionärerna anser att det bör formuleras en vision för entreprenörskap samt en långsiktig nationell handlingsplan för samverkan och utveckling av entreprenörskap. Detta måste, enligt motionärerna, ske genom att flera departement samverkar kring frågan.

Vikten av ett gott allmänt företagsklimat tas upp i motion 2006/07: N350 (kd). Motionären framhåller att gynnsamma villkor för små och medelstora företag är viktigt men att de betingelser under vilka storföretagen verkar har också stor betydelse. Svenska storföretag bör, enligt motionären, inte ha avsevärt sämre villkor än sina konkurrenter i andra länder. I motionen beskrivs sedan utförligt Saabs betydelse för utvecklingen i Linköping. Sverige har, enligt motionärens uppfattning, inte råd att förlora fler företag med allt vad det innebär i form av färre arbetstillfällen och mindre kapital till landet. Något behöver göras om vi vill ha kvar kompetensen inom den högteknologiska industrin, anser motionären.

Vissa kompletterande uppgifter

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden på temat entreprenörskap behandlades senast av utskottet våren 2006 (bet. 2005/06:NU13). Utskottet framhöll då att ett ökat företagande är av stor betydelse för den svenska tillväxten och sysselsättningen. Utskottet menade också att denna inställning genomsyrade den vid tidpunkten förda näringspolitiken, som var inriktad på att antalet nystartade företag och växande företag, liksom antalet personer som är företagare, ska öka. De då aktuella motionsyrkandena avstyrktes.

Budgetpropositionen för år 2007

I budgetpropositionen för år 2007 (prop. 2006/07:1) konstaterade regeringen att företagsklimatet i Sverige generellt sett är bra för stora och väletablerade företag. Det faktum att det finns få företagare och få företag som växer i Sverige visar, enligt regeringen, emellertid att klimatet för entreprenörskap inte är så bra som det skulle kunna vara.

Mot denna bakgrund föreslog eller aviserade regeringen i budgetpropositionen insatser på en rad områden för att förbättra villkoren för entreprenörer och företagare. Bland de förslag som regeringen redovisade märks bl.a. att företagsinteckningars förmånsrätt förstärks, att det sociala skyddet för företagare förbättras, att entreprenörskap ska genomsyra hela utbildningssystemet och att tillgången till kapital ska underlättas. Regeringen meddelade också att den har för avsikt att göra en grundlig översyn av dagens system för stöd till företag. Enligt uppgift från Näringsdepartementet är denna fråga under beredning inom Regeringskansliet.

Regeringen vill genomföra en rad åtgärder för att öka tempot i regelförbättringen och substantiellt minska den administrativa bördan för företag. Avsikten är att på fyra år minska de administrativa kostnaderna för samtliga statliga regelverk med 25 %. För närvarande pågår ett arbete inom

Regeringskansliet med att ta fram en handlingsplan och uppföljningsbara mål på detta område. Beslut om handlingsplanen kan väntas senare under våren 2007.

Regeringen kommer även att inrätta ett offentligt organ som ska granska alla nya lagar och regler som berör företag. Enligt uppgift från Näringsdepartementet bereds för närvarande frågan om inrättande av detta s.k. regelråd med stor skyndsamhet inom Regeringskansliet.

För att främja nyföretagandet vill regeringen se en mångfald av olika företagsformer och har därför bl.a. för avsikt att se över möjligheterna att skapa en ny företagsform med ett enkelt regelverk och ett begränsat ansvar för dess ägare.

Via de regionala kontoren erbjuder Almi Företagspartner AB individuell rådgivning till företagare under olika skeden. För att förbättra rådgivnings- och finansieringsmöjligheterna för små företag föreslog regeringen i budgetpropositionen för år 2007 en förstärkning av Almis finansiering med 80 miljoner kronor. Förstärkningen innebär bl.a. att Almi, enligt regeringens bedömning, kan utveckla ett flertal områden i syfte att stärka småföretagens konkurrensförmåga.

Uppdrag till ITPS

Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS) har i regleringsbrevet för år 2007 fått flera uppdrag som anknyter till det som regeringen föreslog eller aviserade i budgetpropositionen på temat företagsklimat och entreprenörskap. ITPS ska vidareutveckla myndighetens individ- och företagsdatabas. I samband med detta ska myndigheten även utarbeta förslag till hur effekterna av insatser för fler och växande företag ska kunna följas upp och utvärderas. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2007.

I ett annat uppdrag ska ITPS ingående undersöka möjligheterna till att bygga upp verktyg för kvantitativ ekonomisk analys av effekter av offentligt stöd till näringslivet. Analysverktygen syftar till att dels ge svar på frågan om befintliga stöd ger önskad ekonomisk effekt i förhållande till uppsatta mål, dels ge svar på frågan om hur förändringar i medelstillsdelningen i stöden kan förväntas inverka på dessa mål. Uppdraget ska redovisas senast den 31 augusti 2007.

ITPS har även fått regeringens uppdrag att analysera nyföretagandet i Sverige. Analysen ska belysa offentliga insatser som syftar till att främja nyföretagande och utfallet av dessa insatser. Här ingår bl.a. att göra en kvantitativ uppföljning av antalet och andelen nya företag etablerade av kvinnor och män i åldern 18–30 år. I den utsträckning det är möjligt ska ITPS belysa eventuella skillnader i utvecklingen beroende på kön, ursprung, socioekonomisk bakgrund, ålder samt geografisk hemvist. Uppdraget ska redovisas senast den 1 augusti 2007.

Regeringen har även uppdragit åt ITPS att beskriva och analysera näringslivet i Sverige. Inom ramen för uppdraget ska en särskild beskrivning göras av den energiintensiva basindustrin. Uppdraget ska redovisas senast den 2 juli 2007.

Nationell strategi inom näringspolitiken

Enligt uppgift från Näringsdepartementet arbetar departementet med målsättningen att under år 2007 ta fram en näringspolitisk strategi för Sveriges långsiktiga konkurrenskraft. Arbetet har startat i form av ett internt analysarbete. ITPS har fått i uppdrag att biträda Regeringskansliet i arbetet samt att genomföra en studie av andra länders politikåtgärder för att stärka det egna landets konkurrenskraft. ITPS ska delredovisa uppdraget senast den 2 april 2007 och presentera en slutredovisning senast den 31 december 2007.

Nuteks insatser för entreprenörskap och företagsutveckling

I december 2004 fick Nutek i uppdrag att genomföra ett utökat nationellt entreprenörskapsprogram. Programmet syftar till att öka intresset för och kunskaperna om entreprenörskap främst bland unga i grund- och gymnasieskolan samt på universitet och högskola. Programmet ska även bidra till att öka kompetensen hos lärare, skolledare, studie- och yrkesvägledare, rådgivare och näringslivsutvecklare. Nutek ska slutredovisa uppdraget senast den 30 september 2008.

I syfte att effektivisera myndigheters information och rådgivning till företagare och potentiella företagare har ett samarbete inletts mellan Nutek, AMS, Bolagsverket, Skatteverket, Försäkringskassan, Tullverket och Verket för förvaltningsutveckling (Verva). Arbetet har bl.a. resulterat i ett antal gemensamma seminarier riktade till blivande och nyblivna företagare, s.k. starta eget-seminarier. Samarbetet är också ett led i att tillgodose önskemål från blivande företagare om samordning och en enda väg in till myndighetskontakterna.

Nutek ansvarar även för Internetportalen Företagarguiden. Syftet med denna är att göra det lättare för företagare och blivande företagare att få information om att starta och driva företag samt att få tillgång till samlad information från olika myndigheter. Portalen kompletteras av telefontjänsten Startlinjen.

Nutek stöder även kommunala entreprenörs- och teknikskolor (Komtek). Dessa ska främja intresset för teknik och entreprenörskap bland unga. Komtek finns i tio kommuner. En särskild satsning på att ytterligare utveckla entreprenörskapet i Komtek genomfördes under åren 2005 och 2006. Under hösten 2006 och våren 2007 genomförs ett spridningsprogram av Komtek i hela Sverige.

Den tidigare regeringen beslutade i maj 2006 att genomföra ett nationellt mentorskapsprogram som innebär att erfarna företagare stöder nyföretagare. Almi Företagspartner AB fick tillsammans med Stiftelsen Svenska Jobs and Society, Nyföretagarcentrum i uppdrag att genomföra programmet.

Programmet Produktutveckling i små företag – av varor och tjänster startade 2005 och innebär att små företag som vill stärka sin konkurrenskraft kan söka finansiellt stöd från Nutek för att utveckla en vara eller tjänst. Under år 2006 vidgades programmet till att också omfatta utveckling av företags produktionsprocesser. Under år 2007 omfattar programmet ca 60 miljoner kronor. I Nuteks regleringsbrev framgår det att myndigheten senast den 31 oktober 2007 ska lämna en utvärdering av programmets två första år (2005 och 2006).

Nutek mäter hur mycket det kostar företag att följa de administrativa krav som följer av lagstiftning. Resultaten från mätningarna visar hur kostnaderna fördelar sig inom ett specifikt lagområde och ska möjliggöra en uppföljning av regeringens mål att minska företagets administrativa kostnader med en fjärdedel till år 2010. Nutek granskar även de konsekvensanalyser som andra myndigheter gör av föreslagna regeländringar samt arbetar med att identifiera regler som försvårar start och utveckling av företag.

Kompetensförsörjning

Beträffande det som tas upp i motion 2006/07:N254 (s) om en satsning på kompetensutveckling av småföretagare kan det nämnas att regeringen i budgetpropositionen för år 2007 konstaterade att det för att stödja de processer som är viktiga för ett företags utveckling krävs kompetensutvecklande insatser riktade till de små företagen.

I nyssnämnda motion pekas folkhögskolorna ut som möjliga utförare av vidareutbildningsinsatser för småföretagare. Det kan i det sammanhanget nämnas att landets folkhögskolor har stor frihet att själva utforma sina kurser utifrån skolans speciella inriktning och profil.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla att det inte har någon annan åsikt än motionärerna beträffande vikten av ett konkurrenskraftigt företagsklimat för företag av alla storlekar. Likaså instämmer utskottet i uppfattningen att gynnsamma förhållanden för nyföretagande och entreprenörskap är viktiga ledstjärnor för en framgångsrik näringspolitik.

Enligt utskottets bedömning är företagsklimatet för stora och etablerade företag förhållandevis gott. När det däremot gäller förutsättningarna för de mindre och medelstora företagen liksom för dem som har för avsikt att starta ett företag finns det ytterligare att göra. Mot den bakgrunden kommer utskottet att med intresse följa de ovan refererade av regeringen föreslagna eller aviserade åtgärdernas genomförande och utfall.

Avslutningsvis vill utskottet, i likhet med vad som anförs i motion 2006/07:N254 (s), betona vikten av att småföretagare bereds möjligheter att vidareutbilda sig. Den distansutbildningsmodell med folkhögskolor som utförare som beskrivs i motionen är en bland många som utskottet tror kan bidra till detta. Utskottet förutsätter emellertid att regeringen beaktar fortbildningens betydelse utan att det krävs ett riksdagens tillkännagivande därom. Utskottet vill dessutom framhålla att folkhögskolorna har stor frihet att själva utforma sitt kursutbud och att det inte kan anses vara riksdagens eller regeringens uppgift att detaljstyra detta.

Med det anförda avstyrks samtliga här aktuella motioner i berörda delar.

Forskning, utveckling och innovationer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om forskning, utveckling och innovationer med hänvisning till bl.a. aviserade åtgärder och det arbete som bedrivs på området.

Motionerna

I motion 2006/07:N308 (m) påpekas att det ofta finns ett starkt samband mellan FoU-satsningar och ökad tillväxt genom produktiva innovationsföretag. Motionären vill underlätta för forskare att kommersialisera sina innovationer, starta företag som kan växa både nationellt och internationellt och dessutom höja produktiviteten genom att höja kunskapsinnehållet i varor och tjänster. Att stötta forskning är ett av de viktigaste instrumenten för ökad tillväxt. Därför är det nödvändigt att stimulera universitet och högskolor till tätare samarbete med näringslivet. Länken mellan innovationer och produktion behöver, enligt motionären, bli starkare än i dag.

Det måste, enligt motionären, också finnas tillräckligt med riskvilligt kapital för forskningsinnovationer för att kunna finansiera nya och växande företag. Motionären begär mot bakgrund av detta ett tillkännagivande från riksdagen om ett handlingsprogram för hur Sverige ska stimulera fler innovationsföretag.

I motion 2006/07:N269 (fp) ges en utförlig beskrivning av förutsättningarna för företagande i Södertälje kommun. Bland annat konstateras att de största arbetsgivarna inte är den offentliga sektorn utan varu- och tjänsteproducerande företag. De två största av dessa är Astra Zeneca respektive Scania AB. Motionärerna konkluderar att utan fortsatt tillväxt, grundad på goda forsknings- och produktionsförutsättningar, kommer Sveriges välfärd att påverkas ytterst negativt. Enligt motionärernas uppfattning bör riksdagen genom ett tillkännagivande framhålla Södertälje som ett viktigt centrum för svensk vetenskaplig medicinteknisk forskning på högsta internationella nivå och för fordonsmässig produktion, forskning och utveckling.

Vissa kompletterande uppgifter

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om innovationsfrämjande insatser behandlades av utskottet senast våren 2006 (bet. 2005/06:NU13). Utskottet ansåg det vara angeläget med åtgärder för att stärka innovationsförmågan, vilket inbegriper insatser för befintliga företag såväl som för att skapa goda villkor för ett kunskapsintensivt entreprenörskap. Utskottet erinrade även om det handlingsprogram för hur fler företag ska kunna utvecklas – Innovativa Sverige – som den dåvarande regeringen presenterade sommaren 2004 (se även nedan). Programmet, som utskottet hade ställt sig bakom, angav inriktningen för arbetet med att utveckla innovationsklimatet i Sverige. Vidare framhöll utskottet att stödet till innovationer har genomgått stora förändringar. Här pekade utskottet bl.a. på bildandet av holdingbolaget Innovationsbron AB. Motionerna fick stöd i en reservation (m, fp, kd, c).

Förbättrat innovationsklimat

I budgetpropositionen för år 2007 anförde regeringen att svensk forskning är av god internationell standard och att stora resurser satsas på forskning och utveckling i såväl offentlig som privat regi. Samtidigt framhöll regeringen att den allvarligaste svagheten i det svenska innovationssystemet är den bristande förmågan att omsätta högkvalitativ forskning och patent i nya och växande företag. Regeringen ansåg därför att högskolornas möjligheter att bistå forskare som vill kommersialisera sina forskningsresultat bör förstärkas. Regeringen betonade även vikten av att säkerställa en god kapitalförsörjning och rådgivningsverksamhet riktade till enskilda uppfinnare.

Vidare konstaterade regeringen att bildandet av Innovationsbron AB kan väntas leda till en förbättrad organisation av statens insatser för att främja kommersialisering av forskningsresultat. Regeringen noterade också att innovationsverksamheten inom Almi har utvecklats väl sedan ansvaret över-togs från Stiftelsen Innovationscentrum år 2004.

Innovativa Sverige och strategiska branschprogram

I juni 2004 presenterade den dåvarande regeringen en departementsövergripande innovationsstrategi kallad Innovativa Sverige (Ds 2004:36). Som en följd av strategin utarbetade den förra regeringen branschspecifika program för fordonsindustrin, IT- och telekombranschen, skogs- och träindustrin, metallurgiindustrin, läkemedels-, bioteknik och medicinteknikindustrin samt flyg- och rymdindustrin. Åtgärdsområden som har prioriterats i programmen är främst behovsmotiverad FoU, kompetensförsörjning, samverkan och dialog med näringslivet, test- och demonstrationsprojekt, export- och investeringsfrämjande samt affärsutveckling.

Verket för innovationssystem (Vinnova) har, tillsammans med ett flertal andra myndigheter, fått den tidigare regeringens uppdrag att ta fram FoU-program i samverkan med näringslivet inom ramen för varje strategiprogram. Sådana FoU-program har beslutats för samtliga av de ovan nämnda branscherna. Av de medel omfattande 1 miljard kronor som den dåvarande regeringen avsatte för genomförandet av strategiprogrammen har hittills ca 960 miljoner kronor in-tecknats genom beslut. Resurser till nämnda FoU-program är den dominerande kostnaden.

I budgetpropositionen för år 2007 meddelade regeringen att den avser att fortsätta det samarbete som pågår om stärkt konkurrenskraft inom några svenska nyckelsektorer, bl.a. genom gemensamt finansierade FoU-program. Regeringen angav emellertid att en översyn kommer att genomföras av samarbetets inriktning. Vinnova har regeringens uppdrag att redovisa genomförda insatser och pågående arbete inom ramen för de branschvisa strategiprogrammen. Uppdraget ska redovisas senast den 22 februari 2008.

Ett globaliseringsråd inrättas

I budgetpropositionen för år 2007 angav regeringen att Sverige ska ha en tydlig strategi för konkurrenskraft i en global värld. Det globaliseringsråd som regeringen, enligt vad som anfördes i budgetpropositionen, avsåg att tillsätta får till uppgift att analysera vilka krav globaliseringen ställer på Sverige. Regeringen framhöll att företagen måste kunna anpassa sig till det ökade konkurrenstrycket bl.a. genom att ständigt utveckla nya produkter, tjänster och produktionsmetoder. Tillgången till kvalificerad personal med rätt kompetens kommer, enligt regeringen, att få ökad strategisk vikt. Rådet ska bl.a. belysa vilka Sveriges styrkefaktorer och svagheter är i ett globalt konkurrensperspektiv och hur företagsklimatet kan förbättras så att många verksamheter väljer att starta i, stanna i eller flytta till Sverige. Vidare ska rådet analysera hur innovationssystemet kan förbättras så att forskningsresultat och uppfinningar, i större utsträckning än i dag, omsätts till nya, växande företag och nya jobb.

Den 21 december 2006 tog regeringen sedermera beslut om att inrätta rådet samt att utse ledamöter. Rådet leds av utbildningsminister Lars Leijonborg, och dess första möte ägde rum den 12 februari 2007. Avsikten är att rådet ska ha möten cirka en gång per månad, och det har mandat att arbeta fram till år 2009.

Förstärkning av universitetens holdingbolag

För att förbättra lärosätenas förmåga att bistå forskare som vill kommersialisera sina forskningsresultat angav regeringen i budgetpropositionen att den har för avsikt att stärka de holdingbolag som har denna uppgift.

I april 2006 utsåg den dåvarande regeringen en förhandlare (direktör Peter Nygårds) för staten med uppgift att utreda och, efter samråd med berörda aktörer, föreslå hur en effektivare struktur av holdingbolag kan

uppnås. Uppdraget redovisades i november 2006 och innehöll bl.a. förslag om att väl fungerande holdingbolag ska ges i uppdrag att sprida kunskap om arbetsmetoder och entreprenörsaktiviteter gentemot universitet som saknar holdingbolag. Förhandlingsmannens rapport har skickats ut på remiss med ett slutdatum satt till den 15 maj 2007.

Handlingsplaner för kommersialisering och tekniköverföring

I regleringsbrevet för år 2006 gav den dåvarande regeringen universitet och högskolor inom de tekniska, medicinska och naturvetenskapliga vetenskapsområdena i uppdrag att upprätta handlingsplaner för kommersialisering och tekniköverföring. Samtliga berörda lärosäten har inkommit med sådana handlingsplaner. I planerna framkommer det bl.a. att samverkan med andra aktörer är utbredd. I budgetpropositionen för år 2007 betonar regeringen vikten av att denna samverkan utvecklas även fortsättningsvis.

Innovationsbron AB och Vinnova

I februari 2005 tecknade de sju teknikrostiftelserna, Stiftelsen Industrifonden och staten ett aktieägaravtal som innebar att det nationella holdingbolaget Innovationsbron AB bildades. Syftet med satsningen är att öka kommersialiseringen av den forskning som äger rum vid universitet, högskolor och inom näringslivet.

Vinnova stöder FoU-arbete inom områdena teknik, transport, kommunikation och arbetsliv och ska därmed främja förnyelse och hållbar tillväxt. Vinnova ska även säkerställa att nydisputerade forskare har goda förutsättningar att fortsätta sin karriär inom näringslivet eller som egna företagare. Inom verksamhetsområdet Innovation och förnyelse arbetar Vinnova för ökad kunskap och kompetens så att tillväxt, innovationer och företagsutveckling stimuleras.

Satsningar på läkemedels- och fordonsindustrin

Beträffande det som anförs i motion 2006/07:N269 (fp) om medicinteknisk forskning och fordonsmässig produktion kan de branschspecifika program som har utarbetats för bl.a. fordonsindustrin och läkemedels-, bioteknik och medicinteknikindustrin nämnas.

Vinnova har, som nämnts ovan, tagit fram FoU-program i samverkan med näringslivet inom ramen för varje strategiprogram. Sådana FoU-program har bl.a. beslutats för fordonsindustrin samt inom läkemedels-, bioteknik och medicinteknikindustrin.

När det gäller utvecklingen i Södertäljeregionen, som också berörs i nyssnämnda motion, kan noteras att Astra Zeneca under de senaste sju åtta åren har investerat ca 12 miljarder kronor i Södertälje bl.a. i form av ett forskningslaboratorium och fabriksanläggningar. Under de närmast kommande åren väntas företagets investeringstakt i Södertäljeområdet emellertid bli mindre intensiv även om viss nybyggnation pågår kontinuerligt.

Enligt uppgift från företagets informationsdirektör Staffan Ternby sammanhänger den lägre investeringstakten och nyligen aviserade kommande personalneddragningar inte med det allmänna investeringsklimatet i Sverige eller Södertälje utan med företagsinterna faktorer. Det handlar bl.a. om att vissa patent går ut och att företaget har haft en del motgångar i forskningen kring nya produkter.

Utskottets ställningstagande

En viktig faktor för ett framgångsrikt företagande är förmågan att tillvarata goda idéer och att omsätta dessa idéer i kommersiellt gångbara produkter. Statsmakterna kan på olika sätt bidra till gynnsamma förutsättningar för en sådan utveckling.

Utskottet kan konstatera att flera olika åtgärder har aviserats i syfte att stärka det svenska innovationsklimatet. Enligt utskottets mening är det särskilt betydelsefullt att ytterligare förbättra möjligheterna till kommersialisering av forskningsresultat. Utskottet välkomnar också att regeringen ämnar bygga vidare på den tidigare regeringens arbete inom ramen för de branschvisa strategiprogrammen. De branschforskningsprogram som har tagits fram inom såväl fordons- som läkemedels-, bioteknik och medicintechnikindustrin torde kunna gagna utvecklingen i bl.a. Södertälje, i linje med vad som anförs i motion 2006/07:N269 (fp).

Sammantaget är det utskottets bedömning att utfallet av vidtagna eller aviserade åtgärder på det aktuella området bör avvaktas innan det finns skäl för riksdagen att pröva här berörda förslag. Yrkandena avstyrks således.

Kapitalförsörjning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden rörande kapitalförsörjning för företag och företagare. Utskottet hänvisar till vidtagna åtgärder och pågående arbete.

Jämför reservationerna 1 (v) och 2 (mp).

Motionerna

Riksdagen bör genom ett tillkännagivande lyfta fram betydelsen av mikrokrediter för lokal utveckling och hållbar tillväxt, anförs det i motion 2006/07:N301 (s). Genom nätverksbanksmodellen, där de lånesökande företagen samlas i grupper som går i borgen för varandra, löser man problemet med säkerheter. Ett system med mikrokrediter i nätverk, där den huvudsakliga målgruppen är nyföretagare inom den sociala ekonomin skulle enligt motionärerna kunna fylla en viktig kompletterande roll i Sverige.

I motion 2006/07:N234 (m) framhåller motionären att finansieringssystemen för groddföretag saknar en viktig länk vid starten av företag. En start utan finansiering kan, enligt motionären, göra att företag med exportmöjligheter och teknikhöjd faller eller säljs alternativt flyttar utomlands. Motionären pekar också på att bankerna tar små risker i sin kreditgivning till groddföretag och att Almi bara går in med ett mindre belopp i ett startskede. Motionären anser därför att möjligheterna till en garanti från staten för att täcka det glapp som uppstår vad gäller finansieringen av groddföretag bör ses över.

I motion 2006/07:N295 (kd) påpekas att ett startkapital är nödvändigt för att kunna starta eget som kvinna. Sedan Almis s.k. minilån infördes år 2005 har utlåningen till kvinnor ökat med 10 %. De medel som används för att öka företagandet i Sverige bör, enligt motionären, gå till liknande projekt.

Höga miljökrav och en kraftfull miljölagstiftning kombinerat med ekonomiska styrmedel, information och forskning har gjort att en stark hemmamarknad har kunnat utvecklas för svenska miljöteknikföretag, konstateras det i motion 2006/07:N344 (mp). Motionärerna anser att det bör utredas om de svenska miljöteknikföretagen är i behov av statliga garantier för att underlätta finansieringen av sin utveckling och föreslår därför att Nutek ges ett sådant uppdrag.

Vissa kompletterande uppgifter

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2006 avstyrkte utskottet ett antal motioner på temat kapitalförsörjning (bet. 2005/06:NU13). Utskottet instämde i att en grundförutsättning för skapandet av nya företag och tillväxt i befintliga företag är en effektivt fungerande kapitalmarknad. Utskottet ansåg dock att det i första hand är den ordinarie kapitalmarknaden som på affärsmässiga grunder ska svara för att företag i olika utvecklingsstadiet kan få tillgång till nödvändigt kapital. Samtidigt framhöll utskottet att bristen på kapital i tidiga skeden är ett allmänt problem. Motionerna följdes upp i två reservationer (m, fp, kd, c; mp).

Allmänt om statens roll när det gäller företags kapitalförsörjning

Staten underlättar småföretags kapitalförsörjning via bl.a. Almi Företagspartner AB (Almi), Verket för näringslivsutveckling (Nutek), Stiftelsen Industrifonden och Innovationsbron AB. I det följande ges ytterligare beskrivning av vad dessa aktörer kan bistå med. Tyngdpunkten i beskrivningen ligger på det som tas upp i här aktuella motioner, dvs. kapitalförsörjning i tidiga skeden (s.k. grodd- eller såddfinansiering) och små krediter liknande de minilån som omnämns i motion 2006/07:N295 (kd).

Almi

Almikoncernen består av Almi Företagspartner AB, som ägs av staten, samt 21 regionala dotterbolag, i vilka Almi äger 51 %. Resterande del ägs regionalt av respektive landsting, regionala självstyrelseorgan, kommunala samverkansorgan eller kommuner.

När det gäller kapitalförsörjning ska Almi komplettera marknadens utlåning och ta en större kreditrisk men bara investera i företag eller projekt som bedöms ge lönsamhet.

Under år 2006 ökade Almis utlåning till 1,2 miljarder kronor. Antalet låntagare ökade med 5 % till 3 000. Det är lån till företag i tidiga skeden och företag som leds av kvinnor som har ökat mest. Antalet lån till innovatörer ökade med 13 %, och antalet kvinnor bland låntagarna ökade från 800 till närmare 1 000. Almi konstaterar också att samtidigt som antalet låntagare ökar minskar lånebeloppen. Detta ser företaget som ett tecken på att tjänsteföretagen blir fler, då kapitalbehovet där ofta är lägre. Bland dessa företag är dessutom ofta andelen kvinnor större. Noterbart är också att antalet invandrare bland låntagarna ökade med 30 % under år 2006.

Beträffande de i en av motionerna nämnda minilånen noteras att andelen som tar lån är generellt sett lägre bland kvinnor som driver företag än bland män som driver företag. En förklaring är att kvinnor ofta söker så små lån att kommersiella aktörer inte ser dem som lönsamma. Bland annat för att tillgodose detta behov lanserade Almi år 2005 ett s.k. minilån på upp till 50 000 kr. Till skillnad från Almis övriga låneformer ställs inga krav på medfinansiering av minilånet. Den 8 mars 2007 beslutade regeringen att höja gränsen för minilånen till 100 000 kr.

Nutek

Nutek har tillsammans med Svenska Riskkapitalföreningen sedan år 2001 följt riskkapitalmarknadens utveckling och riskkapitalbolagens investeringar via rapporter varje kvartal. Sedan hösten 2006 ingår även Innovationsbron i samarbetet. Rapportens innehåll breddas nu till att även dokumentera annan finansiering av tillväxtföretag i tidiga skeden.

Här kan också nämnas att Svenska Riskkapitalföreningen sedan hösten 2005 verkar som en nationell intresseorganisation för s.k. affärsänglar och affärsängelnätverk i Sverige. Nutek stöder denna verksamhet med 3 miljoner kronor under tre år.

Nutek arbetar för närvarande med att ta fram en faktaskrift om kapitalförsörjning för företag samt ett förslag till ett program för utveckling av lokala fonder och alternativa finansieringslösningar för småföretag. Nutek konstaterar också att det finns en tydlig koppling till kapitalförsörjning i kommande svenska strukturfondsprogram.

Den förra regeringen gav Nutek i uppdrag att stödja utvecklingen av kreditgarantiföreningar under perioden 2005–2007. Även under åren 2002–2004 hade myndigheten ett liknande uppdrag. Tyngden låg då i stödet till Sveriges Kreditgarantiförening.

Industrifonden

Industrifonden är en självständig stiftelse bildad av staten år 1979. Den drivs affärsmässigt utan externa kapitaltillskott, och intäkterna återförs till verksamheten och används för nya investeringar. Fonden investerar främst genom att skjuta till ägarkapital direkt i företag men den kan också ge lån till industriella utvecklingsprojekt och marknadssatsningar. Industrifonden är delägare i elva regionala riskkapitalbolag runt om i Sverige och sedan år 2005 även i Innovationsbron AB. Stiftelsen räknar med att investera 1 miljard kronor i snabbväxande företag de kommande tre fyra åren.

Innovationsbron AB

I februari 2005 tecknade som tidigare nämnts de sju teknikbrostiftelserna, Stiftelsen Industrifonden och staten ett aktieägaravtal som innebar att ett nationellt holdingbolag, Innovationsbron, bildades. Innovationsbron ska främja innovationsfrämjande åtgärder och verksamheten bedrivs främst i de sju regionala dotterbolag som bygger på de tidigare teknikbrostiftelserna. Innovationsbron kommer att under en tioårsperiod satsa ca 2 miljarder kronor på att stärka förutsättningarna för kommersialisering av forskningsresultat och idéer i näringslivet. Verksamheten är bl.a. inriktad på att förmedla utvecklingskapital av olika slag för att öka affärsskapandet av forsknings- och kunskapsrelaterade affärsidéer.

Beträffande såddkapital, som berörs i en av de här behandlade motionerna, kan nämnas att Innovationsbron tillhandahåller flera olika finansieringsformer, däribland just såddkapital i form av bidrag, villkorslån eller ägarkapital. Företaget erbjuder såddkapital direkt till enskilda projekt eller företag, men också till inkubatorer, som i sin tur stöder liknande projekt.

Kapitalförsörjning för regional näringslivsutveckling

Inom den regionala utvecklingspolitiken finns ett antal s.k. selektiva regionala företagsstöd. Bland dessa märks exempelvis regionalt investeringsstöd, regionalt bidrag till företagsutveckling samt såddfinansiering via länsstyrelser, regionala självstyrelseorgan och samverkansorganen i Kalmar och Gotlands län.

I den nationella strategin för strukturfondsperioden 2007–2013 framhöll regeringen att olika kapitalförsörjningsinsatser fortsatt ska kunna göras inom ramen för regionala strukturfondsprogram för regional konkurrenskraft och sysselsättning. Vidare konstaterade regeringen att Europeiska kommissionen har föreslagit ett nytt instrument – Jeremie – till vilket EU:s medlemsstater och regioner kan avsätta medel från respektive strukturfondsprogram bl.a. för kapitalförsörjning i form av lån riktade till små och medelstora företag. Initiativet Jeremie bör, enligt regeringen, prövas vidare i förhållande till svenska förutsättningar och prioriteringar.

Om kapitalförsörjning i budgetpropositionen för år 2007

I budgetpropositionen för år 2007 angav regeringen att förmögenhetsskatten bör avvecklas under mandatperioden. Ett syfte med detta är att förbättra näringslivets riskkapitalförsörjning. För att stimulera tillgången på kapital för företagare bör även en uppskjuten kapitalvinstbeskattning vid försäljning av andelar i fåmansföretag om vinsten återinvesteras i onoterade företag utredas. Regeringen angav också att möjligheten att låta privatpersoner göra ett riskkapitalavdrag om medel investeras i eget eller närståendes företagande ytterligare kan öka tillgången på kapital. Utöver detta vill regeringen förändra reglerna kring förmånsrätten för att underlätta för företag att få banklån. Denna fråga utreds för närvarande (se nedan).

Regeringen konstaterade också att en väl fungerande privat kapitalbildning och privata kapitalmarknader är det viktigaste för kapitalförsörjningen i näringslivet. Trots detta kan det, enligt regeringen, finnas en roll för staten att spela när det handlar om investeringar i tidiga skeden. Regeringen ansåg exempelvis att en statlig lånegaranti för vissa lån till mindre företag med begränsad tillgång till säkerheter eller kredithistoria kan förbättra effektiviteten i ekonomin även då kreditmarknaden i övrigt fungerar väl.

Regeringen ansåg att ett system för kreditgarantier har särskilt stor betydelse i de delar av landet där fastigheter har begränsad betydelse som säkerhet för lån. Den tidigare regeringen gav Nutek i uppdrag att stödja utvecklingen av kreditgarantiföreningar för att underlätta små och medelstora företags kapitalförsörjning. I budgetpropositionen för år 2007 angav den nuvarande regeringen att väl fungerande kreditgarantiföreningar har visat sig vara ett sätt att förbättra kreditmöjligheterna i andra länder. Regeringen vill därför utreda förutsättningarna för ett statligt kreditgarantisystem för små och medelstora företag.

I budgetpropositionen framhöll regeringen också att den ser positivt på den ökande andelen kvinnor i Almis kundregister. Samtidigt ansåg regeringen att det är angeläget att noga följa kapitalmarknaden för kvinnliga företagare. Regeringen angav även att den har för avsikt att återkomma med förslag till insatser för att öka tillgången till små lån riktade till små och medelstora företag.

Som har nämnts ovan höjde regeringen sedermera i mars 2007 gränsen för Almis s.k. minilån från 50 000 kr till 100 000 kr.

Utredning av företagsinteckningarnas förmånsrätt

I linje med vad som aviserades i budgetpropositionen beslutade regeringen den 8 februari 2007 att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att föreslå en förstärkning av företagsinteckningens förmånsrätt i syfte att underlätta för företag att låna pengar (dir. 2007:13). Uppdraget ska redovisas senast den 30 september 2007.

Riksrevisionens pågående granskning av statens stöd till företagare

Riksrevisionen genomför för närvarande en granskning av hela bolagskoncernen Almi. Granskningen, som beräknas bli klar i april 2007, ska besvara den övergripande revisionsfrågan om Almi uppfyller åtagandet att på ett ändamålsenligt sätt ge små företag marknadskompletterande finansiering.

Nuteks studie av kapitalförsörjningen i småföretag

År 2006 presenterade Nutek en studie av kapitalförsörjningen i småföretag (Rapport 2006:05). Rapporten bygger på en enkätundersökning som besvarades av ca 14 000 småföretag under åren 2004 och 2005. Sammanfattningsvis visade rapporten att företag med tillväxtplaner, unga företagare, kvinnor och invandrare upplever svårigheter i större utsträckning än andra företag när det gäller att få extern finansiering.

Utskottets ställningstagande

Motionsyrkanden om företags kapitalförsörjning behandlas återkommande i utskottet. Vid dessa tillfällen har utskottet framhållit att staten har en roll att fylla där den ordinarie kapitalmarknaden inte fungerar tillfredsställande. Bland de offentliga finansieringskällor som då står till buds återfinns bl.a. Almi Företagspartner AB. Utskottet konstaterar att riksdagen hösten 2006 beslutade om en förstärkning av Almis finansiering bl.a. för att förbättra finansieringsmöjligheterna för små företag. Den höjning av beloppsgränsen för Almis s.k. minilån som beslutades i mars 2007 väntas också bidra till att mer kapital blir tillgängligt för nya och små företag.

Utskottet noterar också att det har aviserats eller föreslagits olika åtgärder som syftar till att främja företags egen kapitalbildning. Möjligheterna för ett företag att bygga upp eget kapital fungerar i sin tur som en god grund för att attrahera externt kapital från den ordinarie kapitalmarknaden.

Beträffande det som anförs i här aktuella motioner kan utskottet även konstatera att regeringen har för avsikt dels att utreda ett system för statliga kreditgarantier, dels att föreslå insatser för att öka tillgången till små lån riktade till små och medelstora företag. Några riksdagsuttalanden med den innebörden kan därför inte anses vara nödvändiga. Samtliga i avsnittet berörda motionsyrkanden avstyrks.

Insatser för vissa grupper av företagare

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner med förslag till åtgärder för att underlätta företagande bland kvinnor, invandrare och unga. Utskottet hänvisar bl.a. till att befintliga åtgärder och aviserade satsningar tillgodoser de aktuella motionsyrkandena.

Motionerna

Kvinnors företagande

I motion 2006/07:N331 (s) begärs ett tillkännagivande från riksdagen om kvinnors företagande. Det framhålls att kvinnor ofta startar företag i branscher med litet kapitalbehov och utan säkerheter, vilket påverkar möjligheterna att få lån. Kvinnor har också, i genomsnitt, lägre lön och disponerar mindre pengar än män, vilket kan påverka deras benägenhet att söka lån och bankens vilja att låna ut pengar.

Enligt motionärerna är det därför viktigt att regeringen säkerställer att den finansiering och rådgivning till småföretagare som sker via Almi och Nutek inte innebär att kvinnor missgynnas.

Andelen kvinnliga innovatörer i Sverige är fortfarande låg, anför det i motion 2006/07:N335 (s). Det framtida produktbehovet talar, enligt motionärerna, starkt för att det finns mycket goda förutsättningar för nya produkter i s.k. kvinnliga branscher.

Kvinnliga företagare och innovatörer skulle kunna ha fördelar av nya metoder och oprövade modeller för rådgivning och finansiering. Möjligheterna att ytterligare ta till vara kvinnors innovationskraft bör därför övervägas. Kvinnors innovationer bör, enligt motionärernas uppfattning, uppmärksammas och uppmuntras genom ett tillkännagivande från riksdagen.

I motion 2006/07:N260 (m) begärs ett riksdagens tillkännagivande om ägarskiften och kvinnors företagande. En kombination där kvinnors företagande uppmuntras samtidigt som befintliga företag inte läggs ned är, enligt motionären, därför värt att stödja. I regeringens satsningar på företagande och kvinnors möjligheter bör ägarskiftesproblematiken särskilt uppmärksammas.

Kvinnors företagande uppmärksammas också i motion 2006/07:N284 (kd). Det konstateras att det är svårt att vara företagare och entreprenör i Sverige. Svårast är det, enligt motionären, för kvinnor, och det är därför helt rätt att regeringen satsar på forskning kring kvinnors företagande och vad som försvårar för kvinnor att starta eget eller att få sitt företag att växa.

Att få unga kvinnor att se entreprenörskap och företagande som en framtida försörjningsmöjlighet är, enligt motionären, särskilt viktigt. Motionären anser att den nya regeringens föresatser bådär gott för en ny generation kvinnliga entreprenörer. Motionären vill dock även framhålla

betydelsen av att man också beaktar behovet hos befintliga företag – speciellt de som drivs av kvinnor – av att hitta formerna för att växa och utvecklas.

Motion 2006/07:N295 (kd) omfattar flera yrkanden som tar sikte på kvinnors situation som företagare. Motionärerna framhåller att den låga andelen kvinnor som driver företag vittnar om att hindren för att starta företag upplevs vara för stora. I det kommande programmet för kvinnors företagande är det viktigt att ta hänsyn till kvinnors olika livssituation, att företagande på deltid underlättas, att invandrarkvinnors erfarenheter och unika kompetens tas till vara och att särskilda satsningar görs på affärsrådgivning för kvinnor.

Motionärerna anser också att avknoppning av verksamhet inom vård- och omsorgssektorn bör uppmuntras och att entreprenörskap bör ingå som en del i verksamhetsutvecklingen inom offentlig sektor. Vidare är det motionärernas uppfattning att stat och kommun bör initiera ett samarbete mellan seniorkonsulter som har lång erfarenhet av företagande och nya kvinnliga företagare som behöver affärsrådgivning och hjälp med affärskontakter. Även s.k. företagslotsar eller mentorer bör uppmuntras för att ge stöd till kvinnor som vill starta eget.

Enligt motionärernas uppfattning är det också nödvändigt att se över de regler som hindrar att fler kvinnor startar företag. Motionärerna noterar att socialförsäkringarna hindrar många kvinnor från att våga satsa på att starta eget. Om ett företag under inkörningstiden genererar låga intäkter och löner, medför det att föräldrapenningen blir låg. Motionärerna anser att socialförsäkringssystemen därför bör ses över.

Motionärerna anför även att kvinnor ofta har en hög ambition att välja både karriär och familj; samhället bör skapa ett klimat som uppmuntrar dessa ambitioner. Undersökningar visar att svenska kvinnor inte väljer bort barn för sin karriär utan vill göra både-och. Företagande på deltid bör, enligt motionärerna, därför underlättas.

Invandrade kvinnor måste ges stöd och information om hur man startar egen verksamhet, anser motionärerna. I regeringens kommande program för att öka kvinnors företagande är det viktigt att invandrade kvinnor ges särskilda verktyg som kan uppmuntra till företagande. Dessa kvinnor bör också, enligt motionärerna, erbjudas kurser i entreprenörskap liksom kurser i svenska för att underlätta kontakter med kunder och myndigheter.

I EU:s handlingsprogram för ökat entreprenörskap ges rekommendationer till Nutek och Almi att erbjuda ett skraddarsytt stöd till kvinnliga företagare. Nuteks undersökningar visar att kunskaperna om kvinnors företagande är bristfälliga. Nuteks och Almis stöd till kvinnliga företagare utvärderas och följs upp kontinuerligt. Ökade krav på kunskaper om kvinnors företagande bör, enligt motionärerna, därför också ställas på de statliga företag som har i uppdrag att främja kvinnors företagande.

I motion 2006/07:N315 (v) framhålls att många kvinnors innovationer kommer till inom handel, service och vård. Motionärerna konstaterar att dessa områden inte är några statusområden eller områden som män traditionellt har någon större kunskap om. Detta medför att kvinnor har svårare att finna kapital och adekvat rådgivning från näringsliv och samhälle.

Motionärerna befarar att den lilla andel som stödet till kvinnors företagande och innovationer i dag utgör, i förhållande till Almis övriga verksamhet, inte kommer att få den kraft och finansiering som den behöver. Kvinnors möjligheter att få såddkapital, starta och driva företag har inte ökat i den takt och omfattning som Vänsterpartiet ser önskvärt. Det är fortfarande störst andel män som får tillgång till medel och som har möjlighet att marknadsföra sina uppfinningar och innovationer.

Motionärerna anser att kvinnors företagande och innovationer är ett område som den öppna marknaden inte klarar av att lösa på ett tillfredsställande sätt. Därför måste det offentliga, genom staten, ta ett större ansvar. Motionärerna begär ett tillkännagivande från riksdagen om att regeringen ska återkomma med förslag till lösningar för att kvinnliga innovatörer och företagare ska ges samma förutsättningar och möjligheter som sina manliga kolleger.

Företagare med utländsk bakgrund

Småföretagen spelar en allt större roll för sysselsättning av personer med utländsk bakgrund, sägs det i motion 2006/07:N249 (s). Mot bakgrund av svårigheterna att komma in på arbetsmarknaden kan många personer med utländsk bakgrund förmodas vilja starta eget. Motionären anser dock att etablering av småföretag i vissa fall kan uppfattas som problematiskt. Personer med utländsk bakgrund kan ha språksvårigheter, svårigheter att få kredit samt ett sämre kontaktnät. Motionären anser att regeringen bör utveckla förutsättningarna för personer med invandrabakgrund att etablera småföretag samt se över vilka förändringar som kan behövas.

För många utlandsfödda svenskar blir vägen ut ur arbetslösheten att starta eget företag, konstateras det i motion 2006/07:N277 (s). Tyvärr har, enligt motionärerna, utlandsfödda svårare att få lån och krediter. Motionärerna betonar därför vikten av att småföretagarlån i större utsträckning riktas till utlandsfödda företagare och begär ett riksdagsuttalande om att utlandsfödda småföretagare inte får missgynnas i förhållande till svenskar när de ansöker om lån.

Ungas företagande

I motion 2006/07:N233 (c, m) framhålls vikten av att engagera unga människor och att bland dem skapa positiva attityder till entreprenörskap. Enligt motionärerna behövs ett mer långsiktigt arbete med entreprenörskap och företagande hos unga. Effekten av att stimulera ungdomars företagsamhet kommer inte bara att innebära ökat företagande utan kommer även att

tillgodose befintliga företags behov av entreprenöriella medarbetare som ser möjligheter. Regeringen bör därför ytterligare intensifiera och stimulera arbetet kring ungt företagande.

Ett tillkännagivande om satsningar på att stimulera fler unga att starta företag begärs i motion 2006/07:N245 (c). Motionären föreslår att s.k. F-skattsedel ska erhållas vid födseln för att visa på en välvilja till företagare. F-skattsedeln ska sedan kunna aktiveras vid 18 års ålder av dem som vill starta företag.

Motionären framhåller också att entreprenörsanda bör genomsyra den svenska utbildningen från grundskolan och uppåt. Att skapa företagsamma och kreativa individer ska vara ett av skolans mål. Ung Företagsamhet fyller i dagens skola en viktig funktion för att flera ungdomar ska våga starta företag. Motionärerna understryker också vikten av samarbete mellan skola och näringsliv samt att det kooperativa företagandet är en väg för unga människor att börja sitt företagande.

Vissa kompletterande uppgifter

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden med krav på insatser för att främja företagande bland vissa grupper såsom kvinnor, invandrare och unga har återkommande behandlats av utskottet. Senast skedde detta våren 2006 (bet. 2005/06: NU13). Samtliga då aktuella motioner avstyrktes av utskottet. Utskottet anförde bl.a. att insatser för att bistå grupper som är underrepresenterade när det gäller företagande eller som på andra sätt kan tänkas möta särskilda hinder är prioriterade av statsmakterna. Motionerna följdes upp i en reservation (m, fp, kd, c).

Kvinnors intresse för företagande ökar

Under år 2005 ökade nyföretagandet bland kvinnor något. Cirka en tredjedel av alla nystartade företag hade en kvinna som ägare. I Almis företagsbarometer, som presenterades i december 2006, bedömer två tredjedelar av Almis konsulter att kvinnornas intresse att starta företag har ökat mest jämfört med andra grupper. Våren 2006 var motsvarande andel en tredjedel av konsulterna.

Som har redovisats ovan i avsnittet om kapitalförsörjning ökade antalet kvinnor bland Almis låntagare med 23 % under år 2006. Almi ser också tecken på att tjänsteföretagen blir fler bland låntagarna. Andelen kvinnor bland dessa företagare är ofta relativt stor.

Om kvinnors företagande i budgetpropositionen för år 2007

I budgetpropositionen för år 2007 påpekades att det behövs fler åtgärder för att fler kvinnor ska starta företag. Bland dessa märks en översyn och förbättring av företagares sociala villkor. Sektorer som i dag är slutna för

företagande måste öppnas i större utsträckning, och en ny företagsform med ett enkelt regelverk och ett begränsat ansvar för ägare bör utredas. Även kravet på aktiekapital bör, enligt regeringen, ses över.

Regeringen föreslog också en satsning på 100 miljoner kronor för att främja företagande bland kvinnor och för att öka forskningen och kunskaperna om kvinnors företagande. Nutek har sedermera fått i uppdrag att ta fram ett förslag till ett sådant program (se nedan). I budgetpropositionen framhöll regeringen också det angelägna i att generella program för att främja entreprenörskap och företagande redan från början utformas för att möta kvinnliga företagares behov.

Vidare ansåg regeringen att de offentliga trygghetssystemen är utformade för anställda och att de därför missgynnar företagare i vissa lägen. Speciellt unga och kvinnor ser ofta till sin egen, och i förlängningen familjens, trygghet innan de överger en anställning till förmån för eget företagande. Utredningen Trygghetssystemen för företagare (dir. 2006:37) kommer, enligt regeringen, att ges ett tilläggsdirektiv för att säkerställa att regeringens ambitioner på området avspeglas i utredningens arbete. Beslut om tilläggsdirektiv beslutades sedermera i december 2006 (dir. 2006:129).

Inom statsbudgetens utgiftsområde 9 (Hälsovård, sjukvård och social omsorg) meddelade regeringen avsikten att genom ett s.k. avknopningsstöd på totalt 40 miljoner kronor stödja vårdpersonal som vill ta över landstingsdriven verksamhet.

Nuteks insatser för kvinnors företagande

Riksdag och regering har sedan år 1993 uppdragit åt Nutek att främja kvinnors företagande. Under år 2006 avsattes 19 miljoner kronor för särskilda satsningar på kvinnors och invandrades företagande. Inom programmet Att främja kvinnors företagande arbetar Nutek bl.a. med kunskapsutveckling och kunskapsspridning till rådgivare och företagare för att främja kvinnors företagande. Ett 35-tal projekt i den näringslivsdrivna stiftelsen Nyföretagarcentrums eller Almis regi har fått finansiering. Nuteks produktutvecklingsprogram har också arbetat med särskilda insatser för kvinnor. Även inom ramen för det nationella entreprenörskapsprogrammet genomförs satsningar på kompetensutveckling av rådgivare och näringslivsutvecklare samt på projekt riktade till unga kvinnor (Core, se nedan).

Ett mål för Nuteks verksamhetsgren Entreprenörskap är att andelen kvinnor senast år 2010 ska utgöra minst 40 % av samtliga nyföretagare. Vidare kan det nämnas att Nutek disponerar delar av anslaget (38:2) för näringslivsutveckling m.m. Den anslagspost som gäller entreprenörskap, information och rådgivning, företagsutveckling samt regelförbättring ska bl.a. finansiera insatser för kvinnors företagande.

Inom ramen för den regionala utvecklingspolitiken har Nutek i uppgift att stödja verksamheten vid lokala och regionala resurscentrum för kvinnor. Syftet med den verksamheten är att bidra till att förbättra kvinnors villkor och förutsättningar inom regionala utvecklingsprogram, regionala

tillväxtprogram och strukturfondsprogram. Av regleringsbrevet för år 2007 framgår att Nutek ska avsätta 10 miljoner kronor till basfinansiering av lokala och regionala resurscentrum för kvinnor. Därutöver ska Nutek avsätta lägst 26 miljoner kronor för bidrag till projekt vid dessa centrum. Även länsstyrelserna, självstyrelseorganen och samverkansorganen kan avsätta medel till nämnda resurscentrum. De totala resurserna för detta ändamål är därför större än de medel Nutek disponerar för verksamheten. Nutek uppskattar att beslutade medel under år 2005 uppgick till totalt ca 81 miljoner kronor.

Vidare har Nutek i uppdrag att bedöma hur lokala och regionala resurscentrum för kvinnor har bidragit till att förbättra kvinnors villkor och förutsättningar inom regionala utvecklingsprogram, regionala tillväxtprogram samt strukturfondsprogram. Uppdraget ska redovisas senast den 26 maj 2008.

Inom det nationella programmet för entreprenörskap har insatser gjorts för att få fler flickor och kvinnor intresserade av företagsamhet, bl.a. genom Komtek (kommunala entreprenörs- och teknikskolor), Venture Cup och det s.k. Core-projektet som är ett projekt för att anpassa inkubatorer till kvinnliga företagare. För att öka intresset bland kvinnor för att driva företag har Nutek också tagit fram kunskap om kvinnors företagande och lyft fram kvinnors företagande i olika publikationer och i statistik.

Uppdrag att utforma ett program för att främja kvinnors företagande

I december 2006 gav regeringen Nutek i uppdrag att utforma ett förslag till ett treårigt program för att främja kvinnors företagande. Den 28 februari 2007 överlämnade Nutek ett sådant förslag till näringsminister Maud Olofsson. Programförslaget består av sex delar som ska bidra till ökat nyföretagande bland kvinnor och till att fler av de företag som drivs av kvinnor växer. De sex delprogrammen är a) Information och affärsutveckling, b) Insatser inom befintliga program, c) Finansiering, d) Regelverk, e) Attityder och förebilder samt f) Analys och forskning.

Nutek föreslås få en samordnande funktion och ska enligt förslaget verka för erfarenhetsutbyte samt för övergripande kommunikation, uppföljning och utvärdering.

Mentorskapsprogram

Med anledning av vad som anförs i motion 2006/07:N295 (kd) om företagslotsar eller mentorer, kan det nämnas att den tidigare regeringen år 2006 beslutade att genomföra ett nationellt mentorskapsprogram som innebär att erfarna företagare stöder nystartade företagare. Almi Företagspartner fick tillsammans med Stiftelsen Svenska Jobs and Society, Nyföretagarcentrum i uppdrag att genomföra programmet. Rapporteringen för år 2006 visar att drygt 400 blivande och befintliga företagare har fått en mentor via programmet. Mer än hälften av dessa och drygt en fjärdedel av mentorerna är kvinnor.

Ägarskiften

Angående ägarskiften och kvinnors företagande, som berörs i motion 2006/07:N260 (m), kan nämnas att Nutek har fått regeringens uppdrag att utforma och genomföra ett nationellt program för att underlätta ägarskiften i små företag. Programmet drivs under tre år och avslutas vid halvårsskiftet 2007.

ESF-rådet i Stockholm har beviljat en projektansökan från Almi som syftar till att få fler kvinnor att ta över ett befintligt företag. Arbetet bedrivs i nära samarbete mellan bl.a. Almi Stockholm, Företagarna och Svenskt Näringsliv.

Uppdrag till ITPS om kvinnors företagande

Som redan har nämnts ovan har ITPS fått i uppdrag att undersöka möjligheterna att bygga upp verktyg för kvantitativ ekonomisk analys av effekter av offentligt stöd till näringslivet. Möjligheterna att belysa skillnader av effekter av kvinnor respektive män som företagare och sysselsatta ska bl.a. undersökas. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet den 31 augusti 2007.

ITPS har även i uppdrag att analysera nyföretagandet i Sverige. Här ingår bl.a. att göra en kvantitativ uppföljning av antalet och andelen nya företag etablerade av kvinnor och män i åldern 18–30 år. Uppdraget ska redovisas senast den 1 augusti 2007.

Ytterligare ett uppdrag är att kartlägga befintlig forskning om kvinnors företagande och sammanställa befintliga erfarenheter från insatser för att främja kvinnors företagande. Den del av uppdraget som avsåg en sammanställning av forskning om kvinnors företagande redovisades till Regeringskansliet den 28 februari 2007. En slutredovisning ska ske senast den 21 juni 2007.

Riksrevisionens pågående granskning av statens insatser för prioriterade grupperns företagande

Riksrevisionen genomför för närvarande en granskning av statens insatser för prioriterade grupperns företagande, däribland kvinnor. Granskningen ska besvara den övergripande revisionsfrågan om statsmakternas riktade satsningar på vissa grupper får genomslag i den statligt finansierade verksamheten. Följande delfrågor ska också besvaras: a) Har regeringen anpassat sin styrning av myndigheterna till prioriterade grupperns företagande? b) Tillgodoses prioriterade grupperns intressen och behov i statens insatser för att främja företagande? c) Initieras särskilda satsningar för prioriterade grupperns företagande på tydliga grunder? Granskningen beräknas bli klar i maj 2007.

Om ungas företagande i budgetpropositionen för år 2007

I budgetpropositionen för år 2007 framhöll regeringen att det är särskilt viktigt med ett ökat entreprenörskap bland unga människor. Regeringen angav därför att den har för avsikt att se över i vilken utsträckning entreprenörskap kan ges ökad genomslagskraft inom hela utbildningsområdet.

Under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning framhöll regeringen att för att fler ungdomar ska stimuleras att starta eget företag måste skolans syn på entreprenörskap förändras och elever måste ges möjlighet att få inblick i företagandets vardag. Regeringen underströk att gymnasieskolan har en viktig uppgift i att ge kunskaper om entreprenörskap. Regeringen ansåg därför att det är viktigt att gymnasieskolan kan erbjuda utbildning i entreprenörskap på såväl studieförberedande som yrkesförberedande program.

I en artikel i Svenska Dagbladet den 5 februari 2007 framhöll skolminister Jan Björklund att entreprenörskap ska få ökat fokus. Ministern hänvisade därvidlag till den översyn av läroplanerna som inleds hösten 2007.

Insatser för ungas entreprenörskap och företagande

Som har nämnts ovan har Nutek regeringens uppdrag att genomföra ett treårigt nationellt entreprenörskapsprogram (2005–2007). Programmet ska bl.a. öka intresset för och kunskaperna om entreprenörskap i såväl grund- och gymnasieskolan som i högskolan. Programmet ska även bidra till att öka kompetensen hos lärare, skolledare, studie- och yrkesvägledare, rådgivare och näringslivsutvecklare. Till detta ska fogas att tidigare nämnda kommunala entreprenör- och teknikskolor (Komtek) ska främja intresset för teknik och entreprenörskap bland unga.

Av Nuteks regleringsbrev för år 2007 framgår att ett mål för verksamheten är att minst 75 % av kvinnor respektive män mellan 18 och 30 år ska kunna tänka sig att starta företag. Ett annat mål är att minst 35 % av kvinnor respektive män i dessa åldrar helst ska vilja bli företagare.

Idéskolor inom yrkesutbildningsprogrammen

Yrkesutbildningsdelegationen och Myndigheten för skolutveckling samverkar i en satsning på idéskolor inom yrkesprogrammen under åren 2005 och 2006. Syftet är att engagera skolor i ett nationellt nätverk för att sprida kunskaper och erfarenheter från ett eller flera särskilt prioriterade utvecklingsområden. Ett sådant område är entreprenörskap. Målet är i det fallet bl.a. att förstärka det entreprenöriella handlandet hos dem som lämnar de yrkesinriktade programmen och därigenom även att öka nyföretagandet.

F-skattsedel till unga

Med anledning av vad som anförs i motion 2006/07:N245 (c) om F-skattsedel till unga kan nämnas att skatteutskottet behandlade ett liknande motionsyrkande våren 2004 (bet. 2003/04:SkU25). Skatteutskottet anförde bl.a. att svårigheterna att få en F-skattsedel tycks vara kraftigt överdrivna, och utskottet erinrade dessutom om att det i den allmänna debatten om F-skattsedelssystemet har ifrågasatts om det för vissa grupper inte rentav är alltför enkelt att skaffa F-skattsedel.

Om invandrades företagande i budgetpropositionen för år 2007

I budgetpropositionen för år 2007 föreslog regeringen en förstärkning av Almis finansiering för att förbättra rådgivnings- och finansieringsmöjligheterna för små företag. Bland annat ska rådgivningen förbättras för personer med utländsk bakgrund som startar eller driver företag. Vidare framhöll regeringen att den pågående integreringen av Almi och Insamlingsstiftelsen IFS rådgivningscentrum ska slutföras (se vidare nedan).

Nuteks insatser för invandrades företagande

Nutek ger årligen Insamlingsstiftelsen IFS rådgivningscentrum (IFS) ett verksamhetsbidrag för att stimulera till ökat företagande bland personer med invandrarbakgrund och för att öka kompetensen hos företagare med den bakgrunden. I regleringsbrevet för år 2007 slår regeringen fast att Nutek från sitt förvaltningsanslag ska ge bidrag till Almi Företagspartner AB (moderbolaget) med 135 miljoner kronor. Dessa medel ska bl.a. finansiera ökad rådgivning till personer med utländsk bakgrund som startar eller driver företag. Detta sker bl.a. genom att integreringen av IFS med Almi Företagspartner fortsätter. Från ramanslaget för näringslivsutveckling (38:2) ska medel bl.a. användas till olika program och verksamheter som främjar nyföretagande genom förbättrad rådgivning för personer med utländsk bakgrund i invandratäta områden.

För att främja invandrarföretagare har Nutek bl.a. drivit projekt tillsammans med IFS för företagsrådgivning till utrikes födda personer. Som tidigare nämnts skulle Nutek enligt regleringsbrevet för år 2006 använda 19 miljoner kronor för att främja kvinnors och invandrades företagande, varav minst 6,5 miljoner kronor skulle användas för bidrag till IFS (se nedan).

I regleringsbrevet för år 2006 fick Nutek i uppgift att redovisa hur företagandet ser ut bland utrikes födda kvinnor och män samt skillnader i företagande mellan utrikes och inrikes födda. Detta uppdrag ska redovisas senast den 15 mars 2007. Vidare ska Nutek redovisa hur finansieringssituationen ser ut bland utrikes födda kvinnor och män. Denna del av uppdraget redovisades till regeringen i december 2006.

IFS rådgivningscentrum

IFS rådgivningscentrum har som syfte att hjälpa invandrare att starta och utveckla företag i Sverige. IFS finns på 15 platser i landet och har drygt 30 anställda, som ger rådgivning på närmare 30 olika språk. För närvarande pågår en integrering av IFS rådgivningsverksamhet med Almi. Integreringen innebär att IFS rådgivningsverksamhet flyttar in i Almis lokaler. En förhoppning med integreringen är att företagare med utländsk bakgrund, utöver rådgivning, ska få större möjligheter till hjälp med finansiering. Enligt uppgift från Nutek har utlåningen till målgruppen fördubblats i de regioner där integreringen redan har genomförts (exempelvis Östergötlandsregionen). Det kan även nämnas att integreringen också kommer att omfatta regioner där IFS inte tidigare har varit verksam, vilket väntas innebära att IFS kommer i kontakt med nya kunder i nya regioner.

I december 2006 svarade näringsminister Maud Olofsson på en fråga (2006/07:244) från Luciano Astudillo (s) om vilka initiativ hon avser att ta för att ge IFS verksamhet fortsatt stöd. Näringsministern konstaterade då att integreringen av IFS i Almi beräknas leda till en dubbling av antalet nya företag som startar med hjälp av rådgivning från IFS. Almis utlåning till företag som leds av invandrare väntas, enligt näringsministern, också öka genom integreringen med IFS. Under år 2005 gick 14 % av lånen från Almi till invandrarföretagare. Den siffran väntas stiga till cirka 20 % senast år 2008.

Riksrevisionens pågående granskning av statens stöd till företagare

Som nämnts ovan i avsnittet om kvinnors företagande genomför Riksrevisionen för närvarande en granskning av statens insatser för prioriterade gruppers företagande. Bland dessa grupper återfinns personer med utländsk bakgrund. Granskningen beräknas bli klar i maj 2007.

Fråga om stöd till utländska personers företagande m.m.

Den 16 januari 2007 besvarade näringsminister Maud Olofsson en skriftlig fråga (2006/07:403) från Ulf Holm (mp) om hon har för avsikt att lägga fram förslag för att stödja kvinnor och personer med utländsk bakgrund när det gäller tillgång till riskkapital och därmed företagande.

Näringsministern sade sig dela frågeställarens uppfattning att snedfördelningen av riskkapital i Sverige är oroande och att det finns många hinder för bl.a. invandrarföretagande. Vidare hänvisade statsrådet till de i avsnittet om kapitalförsörjning i detta betänkande redovisade generella åtgärderna för att förbättra tillgången till kapital samt upprepade det hon hade anfört om integrering av IFS i ovan redovisat frågesvar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis understryka det självklara i att människor oavsett kön, ursprung eller ålder ska ges goda möjligheter att starta och driva företag. För att uppnå detta bör, enligt utskottets uppfattning, i första hand generella åtgärder i syfte att skapa ett gynnsamt företagsklimat användas.

Utöver generella åtgärder är det motiverat med riktade insatser till förmån för vissa grupper av företagare. Staten stöder, genom Nutek, bl.a. kunskapsspridning till rådgivare och företagare för att främja kvinnors företagande. Nuteks produktutvecklingsprogram har också arbetat med särskilda insatser till kvinnor. Vidare erhåller lokala och regionala resurscentrum för kvinnor stöd inom ramen för den regionala utvecklingspolitiken. Till detta ska dessutom regeringens aviserade satsning på kvinnors företagande fogas. Utskottet finner det även glädjande att nyföretagandet bland kvinnor ökar. Sammantaget anser utskottet att befintliga insatser och nyssnämnda satsning tillgodoser här aktuella motionsyrkanden om kvinnors företagande.

Även när det gäller ungas företagande gör staten flera satsningar. Det handlar bl.a. om stöd till kommunala entreprenörs- och teknikskolor, ett treårigt nationellt entreprenörskapsprogram samt s.k. idéskolor inom yrkesutbildningsprogrammen. Utskottet vill dessutom framhålla betydelsen av att entreprenörskap och företagande får en mer framträdande plats inom hela utbildningssystemet.

Personer med utländsk bakgrund möter inte sällan svårigheter när de ska starta företag eller har för avsikt att expandera befintlig verksamhet. Utskottet fäster i det sammanhanget stor tilltro till att den pågående integreringen av IFS rådgivningscentrum med Almi kommer att underlätta för denna grupp att få tillgång till såväl företagsrådgivning som kapital. De hittillsvarande erfarenheterna från integreringen talar tydligt för att så kommer att bli fallet.

Avslutningsvis vill utskottet framföra att det med intresse kommer att ta del av resultatet från Riksrevisionens pågående granskning av statens stöd till prioriterade grupperns företagande, däribland kvinnor och invandrare, som ska avrapporteras senare under våren 2007.

Med det anförda avstyrker utskottet samtliga i avsnittet berörda motionsyrkanden.

Social ekonomi

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om social ekonomi. Utskottet anser att redan etablerade riktade åtgärder på området samt föreslagna eller aviserade generella insatser för ett bättre företagsklimat kommer att gynna företagande inom den sociala ekonomin.

Jämför reservationerna 3 (s, mp) och 4 (v).

Inledning

Begreppet social ekonomi inbegriper en mängd olika verksamheter och en mångfald av organisationsformer. Gemensamt för dessa verksamheter är att de bygger på att människors engagemang tas till vara på ett sätt som i första hand gagnar samhällsnyttan. Företagsekonomiska vinstintressen får stå tillbaka för värden som exempelvis ökad delaktighet, ökat ansvar och förbättrad samverkan mellan olika aktörer.

Sociala företag brukar ha som huvudsakligt ändamål att integrera människor i samhälle och arbetsliv. Dessa företag bedriver ofta affärsverksamhet som innefattar försäljning av rehabilitering eller arbetsträning samt av varor och andra tjänster på den privata marknaden. Det finns i dag knappt 200 sociala företag i Sverige med sammanlagt ca 4 500 medarbetare.

Motionerna

Det småskaliga kooperativa företagandet är ett inslag i svenskt näringsliv som det finns många skäl att stödja, anför det i motion 2006/07:N273 (s). Många som vill starta kooperativa företag saknar erfarenhet av företagande och det bör, enligt motionären, därför övervägas hur stödinsatser vid exempelvis rådgivning kan utformas för att underlätta startande av sådana företag.

Kooperativt företagande behandlas också i motion 2006/07:N274 (s). Det konstateras att kooperativa företag har framtiden för sig. För kooperativa företag, som ofta är små, är det extra angeläget att det finns tillgång till lokalt riskkapital och att reglerna för företagandet är så enkla som möjligt.

Det kan lokalt vara svårt att få stöd med investerings- eller riskkapital för att få möjlighet att starta ett företag. Även om det har vidtagits åtgärder för att förbättra förutsättningarna, bl.a. avseende s.k. såddfinansiering, är det fortfarande angeläget att stimulera till ökade möjligheter att starta kooperativa företag.

Socialt företagande är ett framgångsrikt exempel på hur arbetsmarknaden kan vidgas, sägs det i motion 2006/07:N307 (s). Motionären anser att det skulle kunna finnas fler sociala företag om stödet till etablering av dessa ökade och om samordningen mellan berörda myndigheter var bättre.

Motionären lyfter även fram franchising som metod för företag att växa utan att ha ett eget kapital. Social franchising innebär att sociala entreprenörer använder och utvecklar franchisingmetoden för att nå sociala mål. Ett stort hinder för att gå vidare med franchisingkonceptet är dock att de sociala entreprenörerna ofta saknar riskkapital. De statliga aktörerna på riskkapitalmarknaden bör, enligt motionären, därför ta större hänsyn till de sociala franchisingssystemens behov av kapital. Motionären anser att regeringen i arbetet med att skapa arbetstillfällen bör beakta de möjligheter som socialt företagande och social franchising bidrar med när det gäller integration och hållbar tillväxt.

Att driva ett socialt arbetskooperativ innebär att man gemensamt beslutar om den produktion eller de tjänster man ska erbjuda och hur kooperativet ska utvecklas, påpekas det i motion 2006/07:N314 (s). Motionärerna konstaterar att antalet kooperativa företag drivna av människor utanför den reguljära arbetsmarknaden blir allt större. Det handlar framför allt om personer som har en bakgrund med psykisk ohälsa, missbruk och kriminalitet. Även handikappförbunden arbetar aktivt med sociala kooperativ som ett sätt att förbättra möjligheterna för funktionshindrade att få ett jobb.

Ett underlättande för den sociala ekonomins företag vore, enligt motionärerna, att stimulera samverkan mellan offentlig sektor och de nya sociala företagen. Ett annat sätt är att uppmuntra och underlätta för det privata näringslivet att bli mentorer för de sociala företagen. Det sociala företagandet bör ges samma tillgång till företagsrådgivning och kompetensutveckling som andra småföretag.

Motionärerna konstaterar vidare att många som driver sociala kooperativ har svårigheter att få banklån eller annan finansiering. Ofta beror det på bristande information och kunskap hos långgivare och finansiärer, varför dessa måste ta ett större ansvar för att lära sig mer om de sociala företagens särskilda villkor.

Motionärerna anser också att erfarenheterna från nuvarande Växtkraft mål 3, det lokala projektstödet och Equal måste tas till vara i den ordinarie politiken och att det sociala företagandet också prioriteras i kommande svenska strukturfondsprogram för åren 2007–2013.

Ny forskning behövs, enligt motionärerna, kring socialt entreprenörskap, företagsledning och arbetsorganisation samt om styrelseformer i verksamheter som kombinerar självbestämmandemakt (empowerment), delaktighet och ansvarstagande med långsiktigt affärstänkande.

I den pågående översynen av lagen om offentlig upphandling (LOU) är det, enligt motionärerna, av stor vikt att möjligheterna att ta sociala hänsyn vid upphandling tydliggörs ytterligare. LOU får inte tolkas på ett för små kooperativa företag ogynnsamt sätt, och det är viktigt att okunskap om social Kooperation inte utgör ett hinder för deras möjligheter.

Motionärerna anser också att en samordning mellan politikområden och en bättre samverkan mellan Nutek, AMS och Försäkringskassan är nödvändig. Nutek är den naturliga samordnaren i arbetet att främja tillkomsten av

sociala företag. För AMS och Försäkringskassan är sociala företag ett verktyg för att integrera utsatta grupper i samhälle och arbetsliv, och för Nutek är det sociala företaget ett verktyg för att genom nya företag och nya arbets-tillfällen skapa tillväxt.

Det sociala företagandet och dess utvecklingsmöjligheter berör många politikområden, däribland social-, närings- och arbetsmarknadspolitiken. För att få ett samlat grepp anser motionärerna att regeringen bör tillsätta ett samarbetsorgan som dels består av representanter från de berörda politikområdena, dels av representanter från de sociala företagen och berörda intresseorganisationer.

Vidare bör regeringen i det reviderade handlingsprogrammet för Lissabonstrategin åta sig att utarbeta en nationell handlingsplan för det sociala företagandet.

Det krävs forskning kring socialt företagande för att tydliggöra dess omfattning och utvecklingstendenser, anför det i motion 2006/07:N332 (s). Motionärerna anser att de sociala företagen behöver följas, både beträffande kvalitet, rehabiliteringseffekter, makt och ledarskapsfrågor och när det gäller effekter i samhället. Samverkan med den offentliga sektorn och övriga intressenter liksom de samhällsekonomiska effekterna behöver tydliggöras.

I motion 2006/07:N340 (s) begärs ett tillkännagivande om de kooperativa utvecklingscentrumen. Landets 25 kooperativa utvecklingscentrum får höga betyg av sina användare, hävdas det i motionen, och dessa centrum spelar en viktig roll när det gäller att stödja företag som flera människor gemensamt driver och där andra motiv än de ekonomiska är viktigast. Motionärerna anser vidare att alla som kommer i kontakt med nyföretagande – banker, myndigheter, revisorer, företagsrådgivare, arbetsförmedlingar, m.fl. – måste informera om att det finns en företagsform för och rådgivning till människor som vill driva företag tillsammans. De kooperativa utvecklingscentrumen bör, enligt motionärerna, vara nyckelaktörer i arbetet med att informera om socialt företagande. Centrumens begränsade resurser gör dock att de inte kan spela den rollen enbart av egen kraft.

Kooperativt företagande tas även upp i motion 2006/07:N272 (m). Det konstateras att Nuteks stora entreprenörskapsbarometer visar att en majoritet av dem som kan tänka sig att bli företagare helst vill driva företag tillsammans med andra. Mot denna bakgrund anser motionären att alla som kommer i kontakt med nyföretagande bör kunna informera om att det finns en företagsform och rådgivning att tillgå för människor som vill driva företag tillsammans.

I motion 2006/07:N209 (c) framförs förslag om att samhällets stöd till kooperativa utvecklingscentrum bör permanentas och ges ett eget anslag i statsbudgeten. Motionärerna framhåller vidare att de lokala utvecklingscentrumens verksamhet passar väl in i regeringens målsättning om fler företag

och fler företagare. Kooperativt företagande bör, enligt motionärerna, därför stödjas ytterligare, och bidraget till kooperativ utveckling bör successivt höjas.

I motion 2006/07:N270 (c) konstateras att det i Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning inom ramen för EU:s Lissabonstrategi (skr. 2005/06:23) sägs att sociala företag kan spela en betydelsefull roll i arbetet med att integrera utsatta grupper i både samhälle och arbetsliv. Motionären menar att den breda uppslutning som finns om det sociala entreprenörskapet och de sociala företagens betydelse bör komma till uttryck i det reviderade svenska handlingsprogrammet för Lissabonstrategin genom att regeringen utarbetar en handlingsplan för det sociala företagandet.

I Vänsterpartiets partimotion 2006/07:So332 erinras om att Nutek ger stöd till kooperativa utvecklingscentrum och till projekt inom ramen för den sociala ekonomin. Motionärerna anser att regeringen bör se över möjligheten att mer direkt stödja de sociala arbetskooperativen. Ett sådant stöd bör vara mer långsiktigt än projektstöden.

Vidare framhåller motionärerna att projektmedel inte alltid är den mest lämpade finansieringsformen för att utveckla kooperativ verksamhet. Därför anser motionärerna att staten bör bygga en struktur som kan förse sociala arbetskooperativ med riskkapital inom ramen för exempelvis SBAB.

Motionärerna pekar också på den offentliga upphandlingsprocessen som ett hinder för de sociala kooperativen. Socialt hänsynstagande bör därför i större utsträckning vägas in i upphandlingsprocessen. Motionärerna anser att Nutek bör ges i uppdrag att stödja projekt som lyfter fram sociala ambitioner redan tidigt i upphandlingsprocessen.

Vissa kompletterande uppgifter

Allmänt om statens stöd till aktörer inom den sociala ekonomin

Inom ramen för anslaget för näringslivsutveckling (38:2) främjas kooperativt och socialt företagande. Åren 2006 och 2007 uppgick dessa medel årligen till 35 miljoner kronor. Under år 2006 fördelades 30 miljoner kronor som ett verksamhetsstöd till 25 lokala kooperativa utvecklingscentrum. Vid dessa verkar bl.a. kooperativa rådgivare som ger information och råd till personer som vill starta och driva företag i kooperativ form, eller i andra former inom den sociala ekonomin.

Nutek har regeringens uppdrag att främja en utveckling av företagandet inom den sociala ekonomin. Att fördela ovannämnda grundbidrag till kooperativa utvecklingscentrum är en del av detta uppdrag. Nutek arbetar även på andra sätt för att främja och underlätta för företag inom den sociala ekonomin. Under år 2006 disponerade myndigheten 5 miljoner kronor för detta ändamål. Dessa medel har främst använts för särskilda projekt såsom kompetensutveckling av personalen vid utvecklingscentrumen, attitydföränd-

rande projekt riktade till ungdomar, det s.k. Equal-projektet, socialt företagande – en väg till arbetsmarknaden (se nedan) samt till Nuteks eget främjandearbete.

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2006 behandlade näringsutskottet senast ett antal motionsyrkanden på temat social ekonomi (bet. 2005/06:NU13). Samtliga yrkanden avstyrktes. Det konstaterades att utskottet under den dåvarande mandatperioden återkommande hade hanterat motionsyrkanden på detta område. Vid dessa tillfällen har utskottet uttryckt en positiv inställning till de verksamheter som inryms i begreppet social ekonomi. Utskottet vidhöll denna ståndpunkt även våren 2006 men pekade samtidigt på vikten av insatser för att stötta utvecklingen i berörd sektor. Utskottet ansåg emellertid att den politik som den dåvarande regeringen drev tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet, präglades av denna insikt.

Utskottets ställningstagande föranledde två reservationer (m, fp, kd, c; mp).

Offentlig upphandling

I några av de här aktuella motionerna berörs lagen om offentlig upphandling (LOU). I mars 2006 presenterade Upphandlingsutredningen 2004 (dir. 2004:47 och dir. 2005:39) sitt slutbetänkande Nya upphandlingsregler 2 (SOU 2006:28). I betänkandet föreslogs bl.a. att det ska införas en regel som innebär att upphandlande myndigheter och enheter bör ställa miljökrav och sociala krav vid upphandling. Utredningens förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

När motionsyrkanden om sociala och icke-kommersiella hänsyn vid upphandling behandlades av riksdagen i juni 2006 avstyrkte finansutskottet dessa med hänvisning till att frågan om sociala hänsyn var under beredning i Regeringskansliet (bet. 2005/06:FiU19). När finansutskottet behandlade frågor om offentlig upphandling i slutet av januari 2007 hänvisades ånyo till pågående beredningsarbete inom Regeringskansliet (bet. 2006/07:FiU13).

Det kan även nämnas att Nutek under år 2006 gav ut en guide om offentlig upphandling som är inriktad på att besvara frågan om hur fler sociala företag ska få utföra offentliga tjänster. I guiden framhålls särskilt den redan befintliga möjligheten att skriva in sociala klausuler som villkor vid upphandling.

Utredning av villkoren för idéburna organisationer inom den offentliga hälso- och sjukvården och äldreomsorgen

I april 2006 tillkallade den dåvarande regeringen en delegation med uppdrag att utreda villkoren för idéburna organisationer inom den offentliga hälso- och sjukvården och äldreomsorgen (dir. 2006:42). Senast den

I april 2007 ska delegationen lämna ett delbetänkande med en kartläggning över verksamhet som bedrivs av idéburna organisationer samt exempel på sådan verksamhet. Ett slutbetänkande ska avlämnas senast den 1 mars 2008.

Utredningarna Från socialbidrag till arbete och Nationell psykiatrisamordning

I slutet av januari 2007 redovisade utredningen Från socialbidrag till arbete (dir. 2005:10, 2006:72 och 2006:120) sitt slutbetänkande (SOU 2007:2). Ett kapitel i betänkandet behandlar socialt företagande. Utredningen konstaterar bl.a. att det saknas kunskaper om sociala arbetskooperativ. Fortsatta informations- och rådgivningsinsatser är därför av stor vikt. Utredningen anser också att det finns anledning att i högre grad ta till vara sociala arbetskooperativ inom arbetsmarknadspolitiken. Betänkandet har skickats ut på remiss med den 21 maj 2007 som slutdatum.

Även utredningen Nationell psykiatrisamordning (dir. 2003:133 och 2006:113) har i sitt betänkande Ambition och ansvar (SOU 2006:100) från november 2006 behandlat sociala arbetskooperativ. Utredningen föreslår att en särskild utredare ska tillsättas för att bl.a. samlat analysera villkoren för sociala kooperativ. Betänkandet är ute på remiss till den 20 april 2007.

Socialt företagande och Lissabonstrategin

I samband med behandlingen våren 2006 av den dåvarande regeringens skrivelse (2005/06:23) om Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning avstyrkte utskottet motionsyrkanden om en nationell handlingsplan för socialt företagande inom ramen för Lissabonstrategin (bet. 2005/06:NU11). Utskottet framhöll att socialt företagande har en viktig funktion att fylla när det gäller att underlätta för olika grupper som står utanför arbetsmarknaden, men utskottet ansåg inte att det var motiverat med något riksdagsuttalande i saken.

Regeringens senaste skrivelse om Lissabonstrategins genomförande (skr. 2006/07:23) har nyligen behandlats av utskottet (bet. 2006/07:NU7). Utskottet avstyrkte vid det tillfället två motioner om socialt företagande med hänvisning till att sådant företagande är en angelägenhet för respektive medlemsstat och därför inte omfattas av EU:s kompetens.

Regional utveckling och social ekonomi

I december 2006 presenterade regeringen en nationell strategi för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning under perioden 2007–2013. Av strategin framgår bl.a. att strukturfondsprogrammen ska ha ett tydligt näringslivsperspektiv och att regeringen ser det som viktigt att finna former som stimulerar näringslivets aktörer, däribland företrädare för den sociala ekonomin, att involveras i genomförandet.

I januari 2007 beslutade regeringen att överlämna åtta regionala strukturfondsprogram för perioden 2007–2013 till Europeiska kommissionen. I flera av dessa omnämns företagande inom ramen för den sociala ekonomin som något som är viktigt att stödja.

Inom ramen för den regionala utvecklingspolitiken stöder staten även den ideella organisationen Folkrörelserådet Hela Sverige ska leva som består av ca 4 400 lokala utvecklingsgrupper, däribland kooperativ. Under år 2006 uppgick detta bidrag till 10 miljoner kronor.

Equal – Socialt företagande

Socialt företagande – en väg till arbetsmarknaden är ett projekt inom gemenskapsinitiativet Equal med bas på Nutek. Projektets övergripande mål är att förbättra förutsättningarna för diskriminerade grupper att etablera sig på arbetsmarknaden genom socialt företagande. Projektet startade i mars 2004 och ska pågå till den 31 december 2007.

I oktober 2005 presenterade projektet en handlingsplan i vilken det bl.a. föreslogs att Nutek ska tillföras ekonomiska medel för utveckling, rådgivning och information och att AMS ska ges i uppdrag att använda sig av socialt företagande som ett medel inom arbetsmarknadspolitiken. Vidare föreslogs det att projektbidrag ska kunna utgå till organisationer och företag för att genomföra förstudier och etablera sociala företag. I handlingsplanen anges den offentliga upphandlingen vara av strategiskt slag för de sociala företagen.

Projektet framhåller också att en bättre samordning mellan myndigheterna som bygger på samsyn mellan politikområden skulle lösa många problem.

I februari 2006 överlämnade projektet en skrivelse till Näringsdepartementet med ett antal förslag om stöd för utveckling av socialt och annat företagande inom den sociala ekonomin.

Utskottets ställningstagande

Näringsutskottet har en positiv inställning till att det skapas en mångfald av företagsformer. Det sociala företagandet, bl.a. i form av olika typer av kooperativ, bidrar på ett värdefullt sätt till denna mångfald. Social franchising, som tas upp i motion 2006/07:N307 (s), är ett intressant exempel på utvecklingen inom den sociala ekonomin.

Enligt utskottets bedömning kommer de insatser som redan har vidtagits eller aviserats i syfte att förbättra det allmänna företagsklimatet och villkoren för entreprenörskap och nyföretagande också att gynna företagande inom den sociala ekonomin. Redan etablerat ekonomiskt stöd till kooperativa utvecklingscentrum samt riktade insatser för att främja initiativ inom den sociala ekonomin kommer, tillsammans med nyssnämnda generella åtgärder, att fungera som en gynnsam grogrund för en fortsatt tillväxt av företag inom den sociala ekonomin. Några stöd som riktas direkt till

enskilda kooperativ, i linje med vad som anförs i motion 2006/07:So332 (v), anser utskottet emellertid inte vara aktuellt. Enligt utskottets uppfattning måste principen vara att staten kan bistå med stöd till rådgivning exempelvis via lokala utvecklingscentrum samt tillhandahålla vissa finansieringsmöjligheter, men att enskilda kooperativ i övrigt måste överleva på sina egna villkor i konkurrens med andra privata aktörer.

För att få ut maximal nytta av de statliga insatserna inom den sociala ekonomin är det, som anförs i några av de här aktuella motionerna, viktigt att det finns grundläggande kunskaper om socialt företagande och förståelse för det sociala företagandets villkor bland de statliga aktörerna. Ett samordnat agerande är därvidlag också betydelsefullt.

Enligt utskottets uppfattning bör dock en utvärdering av det pågående s.k. Equal-projektet vid Nutek, som avslutas vid kommande årsskifte, och den fortsatta beredningen av förslagen från utredningen Från socialbidrag till arbete ligga till grund för en samlad bedömning av vilka behov som finns av ett särskilt samarbetsorgan på området. Utskottet anser således att det ännu inte är aktuellt med riksdagsuttalanden om att inrätta ett dylikt organ eller om ytterligare insatser i syfte att höja de statliga aktörernas kunskaper om socialt företagande.

Beträffande det som anförs om sociala villkor i samband med offentlig upphandling i motion 2006/07:N314 (s) hänvisar utskottet till den beredning av Upphandlingsutredningens förslag med denna innebörd som för närvarande pågår inom Regeringskansliet.

Med det anförda avstyrks samtliga här aktuella motioner i berörda delar.

Turistnäringen

Utskottets förslag i korthet

Med hänvisning till bl.a. den pågående utredningen av marknadsföringen av Sverige och översynen av det s.k. Framtidsprogrammet, avslår riksdagen samtliga motionsyrkanden rörande turistnäringen.

Jämför särskilt yttrande (s).

Motionerna

I motion 2006/07:N214 (s) konstateras att turismens betydelse ökar framför allt på orter där de traditionella näringsgrenarna sviktar. Motionären ser dock tecken på att turistsatsningarna inte genererar så många besök som det finns potential för. För att nå målen i det s.k. Framtidprogrammet krävs det, enligt motionären, resurser för både marknadsföringsinsatser och organisationsförändringar. Motionären anser att den nya regeringen ska

bygga vidare på den tidigare regeringens arbete för en bättre samordning av marknadsföringen av Sverige samt för en bättre samverkan mellan parterna i turistbranschen.

Åtskilliga kommuner och landsting har infört regler om att enbart anlita pornografifria hotell och konferensanläggningar, erinras det om i motion 2006/07:N225 (s). Motionären anser att även riksdag och regering bör införa sådana regler vid t.ex. upphandling av resebyråtjänster. Motionären förordar också dialog mellan stat, kommuner och landsting, näringsliv och den fackliga rörelsen liksom med företrädare för hotell och konferensanläggningar angående denna fråga samt att riksdag och regering bör vara pådrivande i detta arbete.

I motion 2006/07:N246 (s) framhålls vikten av att se på de marknadsförutsättningar som finns i olika delar av landet, förstärka dessa samt använda dem affärsmässigt till gagn för landet. Motionären lyfter här fram Österlen i Skåne där det s.k. kortresandet anses vara en mycket intressant exportprodukt med Tyskland, Danmark och Polen som närmaknader. Motionären anser att en prioritering av kortresande från utländska närmaknader är ett sätt för Sverige att öka sina exportinkomster.

Flera stora evenemang har varit viktiga för turistnäringen i Göteborg under de senaste åren, påpekas det i motion 2006/07:N255 (s). Evenemang av det slag som nämns i motionen är bl.a. ungdomsfotbollsturneringen Gothia cup, bokmässan, filmfestivalen och friidrotts-EM. Motionärerna framhåller också att de stora evenemangen är viktiga för näringslivet när det gäller att skapa affärer och att det är viktigt att staden ger förutsättningar för detta. Konkurrenten om de stora evenemangen är hård, och motionärerna anser att det därför behövs en kraftfull gemensam insats av näringsliv, stat och kommuner för att marknadsföra Sverige utomlands.

Turistnäringen i Sverige är större än någonsin och en av de tjänstenäringsringar som kommer att kunna bidra med både sysselsättning och tillväxt i Sverige, konstateras det i motion 2006/07:N357 (s). Motionärerna efterlyser en bättre samordning av statens och näringslivets insatser för en fortsatt positiv utveckling av turistnäringen. Turismens utvecklingsmöjligheter är, enligt motionärernas uppfattning, även mycket viktig för den regionala utvecklingen. Genom att, liksom tidigare ett flertal industribranscher, låta besöksnäringen få ett eget strategiskt branschprogram kan näringsens status höjas och turismen få ytterligare expensionskraft, anser motionärerna.

Kulturturismen som en drivkraft för marknadsföringen av Stockholm tas upp i motion 2006/07:Kr321 (s). Intresset för Stockholm som kulturhuvudstad är stort, anför det. Samtidigt anser motionärerna att tjänstesektorn skulle gynnas starkt av en ytterligare utveckling på besökssidan. En förutsättning är dock att besöken på våra museer även fortsättningsvis är avgiftsfria. Motionärerna understryker också betydelsen av att företeelser som karakteriserar Sverige och det svenska samhället lyfts fram. Kultur i vid mening är, enligt motionärerna, ett viktigt inslag i detta arbete.

En ökad satsning på turismen efterfrågas i motion 2006/07:N207 (m). I motionen ges en utförlig beskrivning av förutsättningarna för turistnäringen i Sverige i allmänhet och i Dalarnas län i synnerhet. Det anföras bl.a. att turistpolitiken är mycket viktig för utvecklingen i detta län, och motionärerna anser att det finns mycket att göra på turistområdet och att satsningar inte bara får ske i storstadsområdena. Turismen ska, enligt motionärerna, i huvudsak drivas av privata entreprenörer, men förutsättningarna för företagande måste ges av regering och riksdag. Bra förutsättningar för företagande kan, enligt motionärernas uppfattning, ge många nya arbetstillfällen – särskilt i ett glesbygdslän.

Besöksnäringen växer, framhålls det i motion 2006/07:N265 (m). Motionärerna anser att Sverige har stora möjligheter att öka sina marknadsandelar inom ramen för denna utveckling. För att hävda sig i konkurrensen om besökarna krävs det en kraftfull och väl organiserad marknadsföring.

Turismen är starkt växande i Sverige och en framtidsbransch, konstateras det i flerpartimotionen 2006/07:N367 (fp, m, c, kd). Turismen har, enligt motionärerna, stor betydelse för sysselsättningen. De förordar därför en ökad marknadsföring av turism och att regeringen ser över hur Sveriges konkurrenskraft inom turistnäringen står sig jämfört med övriga länder i Norden.

Vissa kompletterande uppgifter

Allmänt om turistpolitiken

Våren 2005 tog riksdagen ställning till den dåvarande regeringens proposition om en politik för en långsiktigt konkurrenskraftig svensk turistnäring (prop. 2004/05:56, bet. 2004/05:NU13). Riksdagen fastställde att målet för turistpolitiken ska vara att Sverige har en hög attraktionskraft som turistland och en långsiktigt konkurrenskraftig turistnäring, som bidrar till hållbar tillväxt och ökad sysselsättning i alla delar av landet. Utskottet ansåg att målet var en riktig och välbalanserad avvägning. I en reservation (m, fp, kd, c) framhölls att målet måste kompletteras med kvantitativt mätbara mål och åtgärder.

Vidare bestämdes att turistpolitiken ska utgå från två perspektiv – ett näringsfrämjande och ett Sverigefrämjande. Det näringsfrämjande perspektivet ska avse främjande av utvecklingen av en konkurrenskraftig turistnäring som bidrar till en hållbar tillväxt och ökad sysselsättning i alla delar av landet. Det Sverigefrämjande perspektivet ska omfatta en samordnad och effektiv marknadsföring av Sverige och dess regioner som res- och besöksmål, företrädesvis på den internationella marknaden. Utskottet framhöll att de två grundperspektiven var en ändamålsenlig utgångspunkt för inriktningen av turistpolitiken. I en reservation (m, fp, kd, c) förordades ett antal förändringar i fråga om såväl den generella näringspolitiken som åtgärder riktade direkt till turistnäringen.

Riksdagen beslutade även att godkänna regeringens förslag om att avveckla Turistdelegationen. I propositionen framhölls även att det statliga hälftenägandet i Sveriges Rese- och Turistråd AB bör fortsätta och att ägarrollen bör tydliggöras. Vidare föreslogs ett antal åtgärder med syftet att utveckla turistpolitiken och stärka svensk konkurrenskraft på turistområdet.

Nuteks roll

Nutek är ansvarig för Sveriges officiella turiststatistik och är huvudman för Stiftelsen för kunskapsfrämjande inom turism. Nutek ansvarar i sitt turistfrämjande också för vidareutvecklingen av det s.k. Framtidsprogrammet. Detta program, från år 2001, utarbetades av representanter för bl.a. Näringsdepartementet, dåvarande Turistdelegationen, Sveriges Rese- och Turistråd AB (numera Visit Sweden AB), bransch- och samverkansorganisationer samt företag inom den svenska rese- och turistindustrin. Programmet omfattar strategier för tillväxt i den svenska rese- och turistindustrin. Ansvar för att förverkliga Framtidsprogrammet delas av staten och rese- och turistindustrin.

Nutekprojektet Vidareutvecklingen av Framtidsprogrammet ska slutredovisas till regeringen senast den 15 mars 2007. Det vidareutvecklade programmet ska baseras på Statskontorets utvärdering av Framtidsprogrammet (se nedan).

Turismen i Sverige år 2006

I början av februari 2007 redovisade Nutek siffror över turismen i Sverige under år 2006. Myndigheten konstaterar att antalet gästnätter i Sverige ökade med drygt 6 % under 2006. Logiintäkterna på hotell, stugbyar, vandrarhem och campingplatser ökade med drygt 9 % till totalt nära 17 miljarder kronor.

Utländska gäster svarade för 23 % av de totala volymerna på hotell, stugbyar, vandrarhem och campingplatser under år 2006. Totalt ökade de utländska övernattningarna i Sverige med 8,7 %. Besökare från Norge var den enskilt största gruppen (ca 10 % av gästnätterna) följt av Tyskland (9,5 %) och Danmark (7 %). Noterbart är att Nederländerna på femte plats ökade med hela 28 %.

Visit Sweden och marknadsföringen av Sverige

Staten och intresseorganisationen Svensk Turism AB är till lika delar ägare av Visit Sweden AB. Företaget ansvarar för turistpolitikens Sverige-främjandeperspektiv och har i uppdrag att marknadsföra Sverige som turistland utomlands.

Under år 2006 har Visit Sweden genomfört marknadsföringskampanjer utomlands och marknadsbearbetning i olika former. Bolaget har bl.a. bearbetat följande prioriterade marknader: Danmark, Norge, Finland, Estland, Ryssland, Tyskland, Nederländerna, Storbritannien, Förenta staterna, Frankrike, Spanien, Italien, Japan, Kina och Sydkorea.

Den förra regeringen beslutade i december 2005 att utreda alternativa modeller för ytterligare gemensam marknadsföring av Sverige som resmål (se vidare nedan).

Utskottets behandling av motioner om turism våren 2006

Våren 2006 behandlade utskottet senast ett stort antal motioner om turistnäringen (bet. 2005/06:NU13). På utskottets förslag avslogs samtliga motioner. Vissa av dessa följdes upp i en reservation (m, fp, kd, c).

Om turism i budgetpropositionen för år 2007

I budgetpropositionen för år 2007 konstaterade regeringen att den statliga satsningen på turism är betydelsefull både för hållbar tillväxt i alla delar av landet och för att öka antalet arbetstillfällen. Regeringen slog även fast att staten har en viktig uppgift när det gäller att bidra till att skapa förutsättningar för detta.

Pågående utredning om marknadsföringen av Sverige som resmål

I december 2005 tillsatte regeringen en särskild utredare med uppgift att föreslå alternativa modeller för ytterligare gemensamma marknadsföringsinsatser, av turistnäringen och offentliga aktörer, för Sverige och olika destinationer i Sverige som resmål (dir. 2005:133). Den särskilde utredaren (förra generaldirektören Anders Lindström) ska kartlägga olika internationella modeller för samfinansiering av marknadsföring, analysera möjligheterna till ökade gemensamma marknadsföringsinsatser för svensk turism samt föreslå alternativa modeller för att öka de gemensamma marknadsföringsresurserna.

I september 2006 beslutade den dåvarande regeringen om tilläggsdirektiv för utredningen (dir. 2006:99). Utöver det ursprungliga uppdraget ska utredaren även utreda förutsättningarna för att ställa ut statliga ekonomiska garantier och för andra former av stöd till stora evenemang inom bl.a. kultur- och idrottssektorerna. Tilläggsdirektiven innebar också att utredningsuppdraget förlängdes till den 30 april 2007.

Statskontorets utvärdering av Framtidsprogrammet

I december 2006 redovisade Statskontoret resultatet av sitt uppdrag att utvärdera Framtidsprogrammet (Staten och turistnäringen i samverkan – En utvärdering av Framtidsprogrammet, Statskontorets rapport 2006:14).

Statskontorets övergripande slutsats var att Framtidsprogrammets betydelse har varit begränsad. Många åtgärder som inryms i programmet skulle ha kommit till stånd ändå. Statskontorets utvärdering visar också att programmet inte har påverkat tillgången på eller fördelningen av resurser vid de organisationer som skulle kunna initiera olika åtgärder och aktiviteter.

Mot bakgrund av utvärderingsresultatet lämnade Statskontoret ett antal förslag till förändringar. För det första ansåg myndigheten att det saknas förutsättningar för att fortsätta genomförandet av Framtidsprogrammet och att programmet därför bör avslutas. Statskontoret föreslog vidare att det upprättas tre olika forum som tillsammans kan bidra till att utveckla den svenska rese- och turistindustrin på olika nivåer.

Regeringen om internationella idrottsevenemang

Med anledning av vad som anförs i motion 2006/07:N255 (s) om internationella idrottsevenemang kan det noteras att kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth i januari 2007 besvarade en fråga (2006/207:411) från Hans Backman (fp) på detta tema. Statsrådet framhöll att regeringen har uttalat sin avsikt att aktivt verka för att flera stora internationella idrottsevenemang ska arrangeras i Sverige. Hon refererade även till den ovan nämnda utredningen som bl.a. ska se över förutsättningarna för att ställa ut statliga ekonomiska garantier till stora evenemang inom bl.a. kultur- och idrottssektorerna och sade sig vilja avvakta resultatet av denna utredning.

Om kulturturism i Stockholm

I motion 2006/07:Kr321 (s) lyfts även kulturturismen fram. Det kan i sammanhanget noteras att det i den förra regeringens turistpolitiska proposition från våren 2005 sägs att kultur och kulturarv är viktiga resurser för såväl det turistiska företaget som den regionala utvecklingen i landet samt att kulturen och kulturarvet har en stor utvecklingspotential inom turistnäringen.

Stockholm Visitors Board AB ansvarar för att ge generell information om Stockholm och Stockholmsregionen som turistmål. Företaget uppger att kultur är en mycket viktig ingrediens i marknadsföringen av Stockholm som turistdestination. Kulturen uppges ingå som en röd tråd i allt företaget gör och Stockholms stora utbud av kultur passar, enligt uppgift, huvudstadsregionens besökare mycket väl.

Om kortresor till Sverige

I motion 2006/07:N246 (s) efterfrågas satsningar på kortresor. En liknande motion avstyrktes av utskottet våren 2004 (bet. 2003/04:NU10) liksom även i anslutning till behandlingen av den senaste turistpolitiska propositionen (bet. 2004/05:NU13).

Visit Sweden har i sina marknadsanalyser konstaterat att kortresorna ökar. Detta är, enligt Visit Sweden, inte minst tydligt när det gäller nära marknader som Danmark, Norge och Tyskland. Då Visit Sweden ser att

efterfrågan på just kortresor utvecklas starkt finns sådana resor med som en viktig beståndsdel i de reseerbjudanden som företaget skapar för utländska besökare, tillsammans med svenska turistföretag och destinationsorganisationer.

TV-utbudet på hotell- och konferensanläggningar

Med anledning av motion 2006/07:N225 (s) om pornografi på hotell- och konferensanläggningar kan erinras om att utskottet vid flera tillfällen har behandlat snarlika yrkanden, senast våren 2006 (bet. 2005/06:NU13). Utskottet framhöll sin positiva syn på att såväl riksdagen som Regeringskansliet har vidtagit åtgärder för att begränsa möjligheterna till upphandling av hotell som tillhandahåller pornografi i sitt tv-utbud. Samtidigt, påpekade utskottet, är frågan om hotell-tv-pornografi i första hand en angelägenhet för berörda företag och deras branschorganisationer. Utskottet var tillfreds med att riksdagens ledamöter och regeringen kan välja bort hotell med pornografi på tv.

Här kan det även nämnas att det i Regeringskansliets etiska riktlinjer sägs att myndigheten vid bokningar ska ha som utgångspunkt att boka hotell och kursgårdar som inte erbjuder pornografiska filmer eller kanaler. Vidare framgår det av de statliga ramavtalens förteckningar över tillgängliga hotell vilka som är ”porrfria”. Enligt riktlinjerna bör dessa hotell väljas i första hand när resorna bokas via den upphandlade resebyrån.

Nordiska rådets svenska delegation har i en skrivelse till riksdagsstyrelsen daterad den 22 januari 2007 meddelat att Nordiska rådet har beslutat att i sina interna riktlinjer lägga fast att man endast ska använda hotell som inte medverkar till förmedling av sexköp. I skrivelsen framförde delegationens ordförande, Sinikka Bohlin (s), också vikten av att riksdagsstyrelsen visar respekt för rådets beslut som enligt henne inte bara handlar om direktiv och regler utan även om attityder.

Den 14 februari 2007 beslutade riksdagsstyrelsen att riksdagsförvaltningen i samband med upphandling av hotelltjänster ska förmedla att styrelsen delar Nordiska rådets syn i frågan. I det förfrågningsunderlag inför en ny upphandling av resebyråtjänster som riksdagsförvaltningen nyligen offentliggjorde har följande villkor angivits: ”Resebyrån bokar inte, under förutsättning att det inte visar sig vara omöjligt, hotell som visar tv eller film med pornografiskt innehåll, eller hotell där prostitution förekommer eller sexuella tjänster förmedlas.”

Utskottets ställningstagande

Turistnäringen är en sektor som har stor potential till fortsatt utveckling. Trenden är bl.a. att antalet övernattningsplatser ökar till gagn för både samhällsökonomien och de ofta små företag som verkar inom turistnäringen.

Trots den positiva utvecklingen finns det tecken på att genomförandet av den rådande turistpolitiken som riksdagen beslutade om våren 2005 inte fungerar till fullo. Statskontorets utvärdering av det handlingsinriktade Framtidsprogrammet visar exempelvis att dess genomförande lämnar en del i övrigt att önska. Utskottet förutsätter emellertid att regeringen, med nämnd utvärdering som grund samt med det arbete som bedrivs vid Nutek i syfte att vidareutveckla Framtidsprogrammet, gör nödvändiga justeringar i genomförandet av turistpolitiken. Dessa justeringar bör även beakta resultatet av den utredning av marknadsföringen av Sverige som kommer att presenteras senare under våren 2007. Nämnd utredning kommer också att behandla flera av de frågor på temat marknadsföring av Sverige som tas upp i här aktuella motioner, däribland frågor om hur Sverige ska kunna bli än mer framgångsrikt när det gäller att attrahera stora internationella evenemang.

Beträffande yrkandet i motion 2006/07:Kr321 (s) om kulturturism i Stockholm hyser utskottet inga tvivel om att de som arbetar med att marknadsföra Stockholms kvalitet som turistdestination också nyttjar huvudstadsområdets kulturturistiska attraktioner för detta ändamål. Utskottet finner således inte några skäl till ett riksdagsuttalande med den inriktningen. Detsamma gäller i fråga om yrkandet i motion 2006/07:N246 (s) om vikten av att marknadsföra Sverige som ett attraktivt kortresemål. Utskottets bedömning är att Visit Sweden AB har stor insikt om kortresornas betydelse som turistprodukt och att ett riksdagsuttalande med den innebörden därför inte är påkallat.

Motion 2006/07:N225 (s) tar upp frågan om pornografi i hotell och konferensanläggningars tv-utbud. Utskottet har behandlat ett liknande yrkande vid flera tidigare tillfällen. Utöver vad utskottet anförde vid det senaste tillfället, och som har refererats ovan, kan det tilläggas att utskottet ser positivt på den typ av etiska riktlinjer som används inom Regeringskansliet. Liknande riktlinjer bör kunna fylla en funktion även inom riksdagsförvaltningen. Utskottet noterar att riksdagsstyrelsen nyligen har gjort ett uttalande om att riksdagsförvaltningen endast ska använda hotell som inte medverkar till förmedling av sexköp. Uttalandet avspeglas också i det förfrågningsunderlag inför upphandling av hotelltjänster som nyligen har offentliggjorts. I detta underlag framgår det att hotell som visar tv eller film med pornografiskt innehåll inte ska bokas. Något riksdagsuttalande därom är, enligt utskottets uppfattning, därför inte nödvändigt.

Med det anförda avstyrker utskottet samtliga här aktuella motionsyrkanden.

Konkurrensneutralt byggande

Utskottets förslag i korthet

Med hänvisning till tidigare ställningstagande i frågan avslår riksdagen ett motionsyrkande om konkurrensneutralt byggande.

Motionen

Den nationella träbyggnadsstrategin syftar till att öka användningen av trä som konstruktionsmaterial i byggnader. I motion 2006/07:N240 (m) konstateras att strategin har fått kritik för att den leder till att konkurrensen snedvrids mellan olika aktörer på byggmaterialmarknaden.

Lokalt förekommer det, enligt vad som anförs i motionen, att krav ställs på valet av byggmaterial. Vidare ges flera exempel på att krav ställs på att stommarna ska vara av trä. Motionären vänder sig emot att nationella strategier och planer leder till att kommunala nämnder styr över vilket material som används i byggnader eller att vissa byggmaterial favoriseras. Konkurrensneutralitet bör, enligt motionären, eftersträvas på området i syfte att få trygga, säkra och vackra bostäder till bästa möjliga bygg- och driftskostnad.

Vissa kompletterande uppgifter

Tidigare riksdagsbehandling

Ett snarlikt yrkande på temat konkurrensneutralt byggande avstyrktes av utskottet senast våren 2006 (bet. 2005/06:NU13). Vid detta tillfälle framhöll utskottet det självklara i att konkurrensneutralitet måste råda mellan olika byggmaterial. Utöver att hänvisa till sitt ställningstagande från våren 2005 erinrade utskottet om att den nationella träbyggnadsstrategin har i uppdrag att främja utvecklingen inom byggsektorn vad gäller utbudet av fler och bättre långsiktigt hållbara alternativ utifrån objektiva grunder. Vidare ska man vid strategins genomförande beakta det konkurrensrättsliga regelverket och verka för en förbättrad konkurrens på området. Utskottet betonade att genomförandet av träbyggnadsstrategin således syftar till att öka konkurrensen på byggvarumarknaden och inte tvärtom.

Träbyggnadsstrategins ursprung m.m.

Den nationella träbyggnadsstrategin har sitt ursprung i ett beslut från december 2002 då regeringen i linje med riksdagens önskemål (bet. 2001/02:NU12) tillsatte en förhandlare med uppdrag att ta fram underlag till en överenskommelse inom näringslivet kring en nationell strategi för att främja en ökad användning av trä i byggandet.

I januari 2004 presenterade förhandlaren (stf. generaldirektör Fredrik von Platen) departementspromemorian Mer trä i byggandet (Ds 2004:1). En av de åtgärder som föreslogs var att regeringen skulle utse en ordförande för en grupp av intressenter med uppgift att genomföra strategin.

Sedan maj 2005 verkar landshövdingen i Västerbottens län, Lorentz Andersson, som ordförande för samordningen av träbyggnadsstrategins genomförande. Ordföranden ska bl.a. se till att åtgärderna inom ramen för strategin främjar utvecklingen inom byggsektorn vad gäller utbudet av fler och bättre långsiktigt hållbara alternativ, utifrån objektiva grunder. Därvid ska, enligt regeringsbeslutet, även det konkurrensrättsliga regelverket beaktas, och man ska vid genomförandet verka för en förbättrad konkurrens på området.

Före år 1995 var det förbjudet att använda trä som bärande konstruktionsmaterial i byggnader med fler än två våningar. Sedan funktionsregler infördes år 1994 regleras numera vad en byggnad eller byggnadsdel ska klara avseende exempelvis snölast och brand – inte vilket material som ska användas. En avsikt med träbyggnadsstrategin är att ge träet möjlighet att konkurrera med materialslag som tidigare har fått statligt stöd till forskning, utveckling och utbildning. Ekonomiskt stöd till byggprojekt eller liknande förekommer dock inte. Trä ska, enligt strategin, konkurrera på egna meriter.

I januari 2007 beslutade regeringen om att förlänga tiden för genomförandet av träbyggnadsstrategin. Senast den 31 december 2008 ska uppdraget avslutas med en redogörelse för vad som har uppnåtts.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har vid tidigare behandling av motionsyrkanden liknande det här aktuella redovisat en positiv syn på genomförandet av den s.k. träbyggnadsstrategin. Utskottet har då också framhållit att det konkurrensrättsliga regelverket ska beaktas inom ramen för träbyggnadsstrategins genomförande samt att man vid genomförandet ska verka för en förbättrad konkurrens på området. Vidare betonade utskottet att genomförandet av träbyggnadsstrategin syftar till att öka konkurrensen på byggvarumarknaden och inte tvärtom.

Utskottet ser ingen anledning att ompröva sin tidigare inställning med anledning av här aktuellt motionsyrkande. Utskottet noterar dessutom att regeringen nyligen har förlängt tiden för träbyggnadsstrategins genomförande. Utskottet förutsätter att regeringen inför beslutet om förlängning har beaktat riskerna för sådana konkurrensproblem som nämns i den här aktuella motionen. Något riksdagsuttalande i frågan är således inte nödvändigt och berört motionsyrkande avstyrks.

Industrins råvaruförsörjning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motioner om industrins råvaruförsörjning. Utskottet hänvisar till bl.a. pågående beredning av olika utredningsförslag.

Motionerna

I motion 2006/07:N253 (s) slås fast att process- och verkstadsindustrin är av stor vikt för Sveriges ekonomi och att en avgörande fråga för denna industri är tillgången till nödvändiga råvaror. Därför är det, enligt motionärens uppfattning, angeläget att regeringen tar initiativ till insatser för att svensk process- och verkstadsindustri på längre sikt inte ska drabbas av bristande tillgång på nödvändiga råvaror.

Ambitionerna att bryta oljeberoendet leder till att skogsråvara eldas upp i stället för att vidareförädlas, anför det i motion 2006/07:N368 (kd). Motionären anser att en ökad användning av träbränsle till energisektorn kommer att konkurrera med sågverks- samt pappers- och massaindustrin. En ökad träbränsleproduktion får, enligt motionären, inte inkräkta på basindustrins möjlighet att skapa välbefinnande åt Sverige. Motionären anser att en storskalig träbränsleanvändning skulle skapa negativa ekonomiska effekter för den viktiga basindustriproduktionen.

Vissa kompletterande uppgifter

Skogs- och träindustrins råvaruförsörjning

Den förra regeringen har i samverkan med representanter för ett antal näringslivssektorer tagit fram särskilda branschprogram. Ett av dessa program omfattar skogs- och träindustrin. När det gäller denna industris råvaruförsörjning, som tas upp i motion 2006/07:N368 (kd), kan det nämnas att råvarufrågorna endast behandlades i begränsad omfattning i nyssnämnda program från januari år 2006. I stället hänvisades till att skogspolitiken vid tidpunkten var föremål för en utredning. I programmet framhålls emellertid att råvaruförsörjningen behöver utvecklas och ett antal insatser för ökad tillväxt i skogen listades. En annan åtgärd i strategiprogrammet var att förstärka kommunikationen mellan staten och branschföreträdare när det gäller strategiska nyckelfrågor som exempelvis råvaruförsörjningen.

Denna förra regeringens särskilda utredare av skogspolitiken, landshövding Maggi Mikaelsson, överlämnade sitt slutbetänkande Mervärdesskog (SOU 2006:81) till Näringsdepartementet i början av oktober 2006. I betänkandet behandlas bl.a. skogs- och träindustrins virkesförsörjning. Utredaren pekade även på vikten av att produktionen av virkesråvara ökar i de

svenska skogarna bl.a. för att säkerställa industrins råvaruförsörjning. Utredningens betänkande har varit ute på remiss. Den fortsatta hanteringen av utredningens förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

I januari 2007 skickade regeringen ut den s.k. Oljekommissionens slutrapport på remiss till drygt 160 instanser. Även i denna rapport pekas på behovet av ökad produktion av skogsråvara, bl.a. för att göra det möjligt att ersätta fossila bränslen med bibränslen. Remissvaren ska ha inkommit till Näringsdepartementet senast den 21 maj 2007.

Råvaror från gruvnäringen

Den svenska gruvindustrin utgör grunden för järn- och stål företagen i Sverige och för stora delar av den svenska tillverkningsindustrin längre fram i värdekedjan. Prospekteringen efter nya fyndigheter ökar i Sverige. Från en nivå på ungefär 150 ansökningar per år under tiden 2001–2004 steg antalet ansökningar om undersökningstillstånd enligt minerallagen till ca 500 under år 2006. Antalet beviljade tillstånd var knappt 380, vilket är mer än en fördubbling jämfört med perioden 2001–2004. Under år 2006 beviljades bearbetningskoncession för två nya gruvor.

Järn- och stålindustrin

Vid malmbaserad stålframställning är de viktigaste råvarorna malm, kol och kalk. En stor del av det stål som produceras görs emellertid av återvunnet skrot. Legeringar och elenergi är andra betydelsefulla insatsvaror, speciellt för de rostfria stålen, och står för en stor del av de totala kostnaderna.

Priset på råvaror som malm, skrot och vissa ingående metallkomponenter sätts på en global marknad. Efterfrågan på råvaror i form av malm och skrot bedöms komma att stiga ytterligare i och med att den globala levnadsstandarden höjs.

Kemiindustrin

Den petroleumbaserade kemiindustrin är till stor del beroende av råolja som råvara. Här är den svenska självförsörjningen som bekant obefintlig. Andra delar av kemiindustrin bygger på relativt sett billiga råvaror där utbudet sällan är begränsande. Det gäller exempelvis råvaror som vatten, koksalt samt luftens kväve.

Gemensamt för många av processerna inom kemiindustrin, liksom inom övriga delar av den svenska basindustrin, är att elpriset är en mycket viktig faktor. Branschorganisationen Plast- och Kemiföretagen pekar här på naturgas som en alternativ råvara och energitillgång.

Utskottets ställningstagande

Utskottet är medvetet om de diskussioner som förekommer kring den framtida användningen av skogsråvara och den tilltagande konkurrensen om denna råvara, bl.a. som en följd av ökad efterfrågan på biobränslebaserad energiproduktion. Samtidigt noterar utskottet att denna fråga har uppmärksamats av den skogspolitiska utredningen, av Oljekommissionen och i strategiprogrammet för skogs- och träindustrin. Förslag om åtgärder bl.a. för att öka skogsproduktionen finns således på regeringens bord och dess ställningstaganden till dessa förslag bör avvaktas innan det kan anses finnas skäl för riksdagen att agera i frågan.

När det gäller yrkandet om industrins råvaruförsörjning i motion 2006/07:N253 (s) kan utskottet endast konstatera att denna försörjning naturligtvis är viktig för industrins framtida konkurrenskraft. Det kan, enligt utskottets uppfattning, emellertid anses mindre meningsfullt att, i linje med vad som anförs i motionen, göra ett allmänt hållet riksdagsuttalande om åtgärder för att säkra industrins råvaruförsörjning. Det ligger dessutom rimligen främst i berörda industriernas eget intresse att agera för att säkerställa en långsiktigt hållbar råvaruförsörjning.

Båda de här aktuella motionerna avstyrks således.

ESS

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om neutronforskningsanläggningen ESS. Utskottet hänvisar till bl.a. det besked i frågan som regeringen lämnade i början av mars 2007.

Jämför reservationerna 5 (s, v) och 6 (mp).

Inledning

ESS är en förkortning för European Spallation Source. ESS kommer att vara en sameuropeisk mångvetenskaplig forskningsanläggning där världens kraftfullaste neutronkälla används för forskning inom bl.a. biologi, nano- och energiteknik samt material- och ingenjörsvetenskap.

Motionerna

Lokaliseringen av ESS behandlas i motion 2006/07:N275 (s). Motionärerna anser att regeringen måste göra vad som krävs, såväl politiskt som ekonomiskt, för att anläggningen ska hamna i Lund. Frågan om en placering av ESS-anläggningen bör, enligt motionärerna, utredas noggrant utifrån en helhetsbedömning. Bland annat måste närings- och tillväxtaspekten lyftas fram ytterligare.

I miljökonsekvensanalyserna måste det särskilt betonas att forskningen vid ESS-anläggningen kommer att ha positiva miljöeffekter. Forskningen kommer bl.a. att resultera i ny teknik som möjliggör starkare och lättare bilar och flygplan, vilket i sin tur leder till miljöförbättringar.

En etablering av ESS i Lund har bred uppbackning, anfördes det i motion 2006/07:N262 (m). Förslaget har politiskt, akademiskt och skandinaviskt stöd. Vidare har Lunds kommun och Region Skåne arbetat aktivt för en placering i Lund. En förstudie är gjord och lämplig plats för anläggningen finns angiven i kommunens planer. Motionärerna anser att Sverige bör stödja tillkomsten av ESS-projektet och att det vore strategiskt rätt att lokalisera anläggningen till Lund.

I motion 2006/07:N258 (mp) konstateras att Sverige har uttryckt en önskan om att vara värdland för neutronforskningsanläggningen ESS och att f.d. finansministern Allan Larsson har utrett frågan och bl.a. kommit till slutsatsen att anläggningen bör placeras i Lund. Däremot har han, enligt motionärernas uppfattning, på ett anmärkningsvärt sätt uteslutit miljöaspekterna och den kritik som finns från olika miljöorganisationer.

Motionärerna anser att den kanske allvarligaste invändningen mot ESS-anläggningen är att dess konsekvenser för miljön, planeringen, utbildningen och säkerheten inte har presenterats för riksdagen. Anläggningen och dess uppbyggnad kommer, enligt motionärerna, att inverka negativt på Lunds, och Skånes, möjligheter att bidra till uppfyllelsen av flera av de nationella miljö kvalitetsmålen. Vidare framhåller motionärerna att ESS har ett mycket stort elbehov och att mycket god åkerjord kommer att förbrukas.

Anläggningens kostnader är, enligt motionärerna, också betydande. Hela anläggningen beräknas kosta uppskattningsvis 10 miljarder kronor, men motionärerna anser det inte vara orimligt att slutkostnaden blir den dubbla. Det är, enligt motionärerna, troligt att värdlandet kommer att behöva stå för mellan 30 och 50 % av kostnaden för anläggningen. Detta innebär att Sverige skulle behöva svara för minst 3 till 5 miljarder kronor. Motionärerna framhåller också att finansieringen av investeringen är oklar. Mot den bakgrunden bör regeringen, enligt motionärerna, inte stödja eller godkänna en etablering av ESS i Lund.

Vissa kompletterande uppgifter

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har vid flera tillfällen behandlat motionsyrkanden om neutronforskningsanläggningen ESS. Senast skedde detta våren 2006 (bet. 2005/06: NU13). Utskottet såg inget skäl att genom ett riksdagsuttalande föregripa den inom Regeringskansliet pågående beredningen av frågan och avstyrkte de då aktuella motionsyrkandena.

I en reservation (m, fp, kd, c) ställdes krav på att regeringen måste driva frågan om en neutronforskningsanläggning i Sverige på ett mer aktivt sätt. I en annan reservation (mp) framfördes krav på att riksdagen borde markera att ESS inte ska byggas i Lund.

Kort bakgrund till frågan om en etablering av ESS i Sverige

I juni 2005 avrapporterade den av regeringen tillsatta förhandlaren för ESS (f.d. finansminister Allan Larsson) sitt uppdrag angående ett svenskt värdskap för den aktuella anläggningen (Ds 2005:20). Förhandlaren föreslog bl.a. att regeringen under år 2005 borde avge en avsiktsförklaring om att Sverige förbereder ett erbjudande om värdskap för ESS. Kostnaderna för investeringen beräknades uppgå till 11 miljarder kronor och investeringsperioden är cirka tio år. De årliga driftskostnaderna kalkylerades till ca 900 miljoner kronor. Storleken på varje deltagande lands bidrag är beroende av hur många länder som kommer att delta, hur stor del av kostnaderna som värdlandet kommer att ta ansvar för och hur mycket EU kommer att bidra med.

I juni 2005 uppdrog regeringen åt Allan Larsson, såsom särskild förhandlare, att fortsätta att undersöka möjligheterna att placera ESS i Sverige. Detta motiverades med att fortsatta kontakter måste hållas med andra europeiska länder i avvaktan på regeringens ställningstagande. Förordnandet gällde till den 31 december 2005.

Regeringens besked om ESS i februari 2007

Den 25 februari 2007 meddelade utbildningsminister Lars Leijonborg att regeringen har beslutat att verka för att ESS förläggs till Sverige. Den totala investeringskostnad för ESS som anges i regeringens underlag uppgår till ca 11 miljarder kronor under tio år. De årliga driftskostnaderna beräknas bli ca 1,2 miljarder kronor. Beslutet innebär att regeringen erbjuder övriga Europa att täcka ca 30 % av totalkostnaden och ca 10 % av driftskostnaden.

Enligt uppgift från Regeringskansliet finns ett visst stöd i andra europeiska länder för en placering av ESS i Sverige. Liksom under ESS-processens tidigare faser kommer förre finansministern Allan Larsson att leda Sveriges förhandlingar med övriga europeiska länder. Ambitionen är att anläggningen ska stå färdig år 2018.

Utskottets ställningstagande

Frågan om en etablering av neutronforskningsanläggningen ESS i Sverige har varit föremål för utskottets överväganden vid ett flertal tillfällen under de senaste åren. Utskottet har framhållit att ESS kommer att bli en viktig del i Europas infrastruktur för forskning och teknisk utveckling inom flera strategiskt betydelsefulla områden. Utskottet har därför sett ett värde i att Sverige blir värdland för ESS.

Mot bakgrund av denna positiva grundinställning välkomnar utskottet det besked som regeringen nyligen lämnat med innebörden att den ställer sig bakom en etablering av ESS i Lund. Utskottet förutsätter att regeringens beslut vilar på en helhetsbedömning där ESS fördelar väger tyngre än de eventuella nackdelar som har lyfts fram av ESS-etableringens kritiker. Det ska dessutom tilläggas att projektet ska genomgå sedvanliga prövningar enligt plan- och bygglagen och miljöbalken, vilka enligt utskottets uppfattning bl.a. säkerställer att erforderliga miljökonsekvensanalyser görs innan etableringen kommer till stånd.

Regeringens besked i ESS-frågan tillgodoser också de motionsyrkanden som efterfrågar ett positivt besked till en etablering av anläggningen i Lund. Dessa yrkanden kan således avstyrkas. Av det sagda följer att utskottet även avstyrker motion 2006/07:N258 (mp).

Miljöteknikföretagande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motionsyrkanden om miljöteknikföretagande. Utskottet hänvisar till det arbete på området som bedrivs av bl.a. Swentec och menar att det är för tidigt att ställa till utfallet av dessa insatser.

Jämför reservation 7 (v).

Motionerna

Genom miljöteknikexport kan Sverige bidra till att minska de globala utsläppen av växthusgaser och samtidigt öka sysselsättningen i Sverige, anför det i Vänsterpartiets partimotion 2006/07:MJ266. Motionärerna konstaterar bl.a. att miljöteknikföretag redan sysselsätter ca 100 000 personer i Sverige och att branschen kan generera ytterligare 10 000–15 000 nya arbetstillfällen redan till år 2010. Mot den bakgrunden anser motionärerna att miljöteknikrådet Swentec bör stärkas för att kunna stödja utvecklingen inom miljöteknikbranschen.

Även i motion 2006/07:N296 (v) förordas satsningar på miljöteknik. Motionärerna vill att det tas fram en nationell strategi för att stärka den svenska miljöteknikexporten. En sådan strategi ska samordna insatserna och ta fram tydliga mål för miljöexporten. Inom ramen för strategin bör det även utvecklas metoder för att skapa en regelbunden dialog med de företag som arbetar med miljöteknik. Swentec behöver, enligt motionärernas bedömningar, ökade resurser för att kunna stödja utvecklingen inom miljöteknikbranschen.

Vissa kompletterande uppgifter

Swentec

I april 2005 beslutade regeringen att inrätta Sveriges miljöteknikråd, Swentec (Swedish Environmental Technology Council). Swentec är organisatoriskt knutet till Nutek men har ett kansli placerat vid Chalmers tekniska högskola i Göteborg.

Swentec har i uppdrag att stärka svenska företags affärsmöjligheter och konkurrenskraft inom miljöteknik, miljöanpassade varor, tillverkningsprocesser och tjänster på den svenska och internationella marknaden. Swentec ska bl.a. kartlägga teknikområden och miljöproblem där tillväxt- och exportpotentialen är stor samtidigt som det svenska utbudet ligger i framkant tekniskt, ekonomiskt och miljömässigt. Teknikområdet bioenergi och biodrivmedel har kartlagts på detta sätt, och en motsvarande kartläggning pågår av teknikområdet vatten.

Av Nuteks regleringsbrev för år 2007 framgår att ett mål för verksamheten är att fler företag använder ett strategiskt miljöarbete för att stärka sin konkurrenskraft såväl nationellt som internationellt. Swentec har i uppgift att redovisa hur rådets insatser har bidragit till det målet. Vidare ska Swentec utarbeta en verksamhetsplan för år 2007 samt en preliminär verksamhetsplan för år 2008. I uppdraget ingår att redovisa särskilt prioriterade områden samt motiven för prioriteringarna. Verksamheten ska omfatta minst tre projekt som kräver samverkan mellan olika myndigheter och andra aktörer. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 15 mars 2007. Därutöver ska rådet lämna en samlad redovisning av genomförda insatser under år 2007, inklusive resultatet av insatserna och de effekter som kan avläsas, samt en ekonomisk redovisning till Regeringskansliet senast den 28 februari 2008. Swentec ska även, i samverkan med berörda myndigheter, analysera hur Sverige ska genomföra EU:s miljöhandlingsplan ETAP fram till år 2010. Detta uppdrag ska redovisas till Regeringskansliet senast den 1 september 2007.

Verksamheten vid Swentec har varit under uppbyggnad under perioden juni 2005–juni 2006. I budgetpropositionen för år 2007 konstaterades det att konkreta resultat därför endast har kunnat avläsas i begränsad omfattning.

Svensk miljöteknikexport

I början av februari 2007 redovisade Swentec statistik som pekar på att svensk miljöteknikexport går framåt men att potentialen är flera gånger större. År 2005 omsatte svensk miljöteknik 102 miljarder kronor, och exportsiffran var 24 miljarder kronor. Exporten av svensk miljöteknik har ökat med 36 % sedan år 2003 men står fortfarande bara för en femtedel av miljöföretagens totala omsättning. Swentec konstaterar emellertid också att hela 80 % av miljöteknikföretagen har färre än tio anställda, vilket gör

att de har svårt att klara internationell konkurrens. Avgörande för exporten av svensk miljöteknik är, enligt Swentec, att företagen har demonstrationsanläggningar i Sverige.

Som nämnts ovan har Swentec påbörjat en kartläggning av svensk miljöteknik. Kartläggningen syftar bl.a. till att identifiera den svenska spjutspektskompetensen och kunna stödja miljöteknikföretagen i alla delar av värdekedjan; från tidigt stadium och till export. Den första delen i det arbetet visar att Sverige ligger långt framme på områdena bioenergi och biodrivmedel. Det internationella behovet och aktuella marknader undersöks nu för att den svenska tekniken ska få så stort genomslag som möjligt.

Nuteks roll

I juni 2006 redovisade Nutek sitt arbete med miljödriven affärs- och näringslivsutveckling under perioden 2001–2006. Redovisningen innehåller också en beskrivning av Nuteks framtida roll i förhållande till Swentec.

Av redovisningen framgår bl.a. att Nuteks arbete inom området bör stödja Swentecs verksamhet. Frågor om miljödriven produkt- och affärsutveckling samt förutsättningar på den nationella marknaden bör exempelvis ges uppmärksamhet. Nutek avser att vara delaktigt i Swentecs arbete med att samla aktörer inom miljöområdet och göra en stor, gemensam kraftsamling för miljödriven näringslivsutveckling och miljöteknikexport.

Vidare konstaterar Nutek att synliggörande och marknadsföring av det svenska utbudet för hemmamarknad och export är en viktig punkt för Swentec. Nutek kommer att säkerställa att resultat spridning är en viktig del av de projekt som beviljas stöd.

Exportrådets roll

Miljöteknik är en av de s.k. strategiska tillväxtbranscher som Exportrådet på regeringens uppdrag satsar på i syfte att underlätta för svenska företag att ta sig ut i världen. Genom etableringen av Swentec renodlar Exportrådet sin verksamhet på miljöteknikområdet till exportfrämjande insatser.

Genom branschprogrammet Svensk Miljöteknikexport satsar Exportrådet på att öka förutsättningarna för export av svensk miljöteknik inom områdena luft, vatten- och avloppsrening, avfallshantering, återvinning och förnybar energi. Svensk Miljöteknikexport är ett nätverk bestående av nära 700 företag. Genom gemensamma aktiviteter marknadsförs nätverksföretagens tjänster och produkter internationellt. Nätverket fungerar också som ett forum för informations- och erfarenhetsutbyte mellan nätverkets företag samt mellan dessa och organisationer och myndigheter.

Industrifondens satsning på miljö- och energiteknik

Industrifonden gör från och med innevarande år en särskild satsning på miljö- och energiteknik. Under de närmaste åren kommer fonden att investera 300 miljoner kronor (ca 20 %) av sina nyinvesteringar inom detta område.

Forskningsstrategi om miljöteknik

Den 1 februari 2007 presenterade Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) och Vinnova en forskningsstrategi om miljöteknik i samråd med näringslivet och andra berörda aktörer. Strategin hade tagits fram på uppdrag av regeringen och ska främja utvecklingen av ny kunskap och stärka kompetensen inom miljöteknikområdet. Vidare ska den främja den svenska konkurrenskraften på den globala marknaden för miljöteknik. Under innevarande år väntas Vinnova och Formas göra gemensamma utlysningar av forskningsmedel inom ramen för strategin.

Vinnova ska dessutom, enligt regleringsbrevet för år 2007, redovisa de insatser som myndigheten har gjort för att främja utvecklingen av miljöteknik.

Utskottets ställningstagande

Sverige är en av de ledande nationerna på miljöteknikområdet, och potentialen att ytterligare flytta fram positionerna på detta område kan, enligt utskottets uppfattning, anses vara mycket goda.

Mot den bakgrunden ser utskottet med tillförsikt fram emot det fortsatta arbetet inom Sveriges miljöteknikråd, Swentec. Rådet har under sina första verksamhetsår inriktat sig på att bygga upp verksamheten, och konkreta resultat har därför ännu bara kunnat redovisas i begränsad utsträckning. En samlad bedömning av verksamhetens utfall i termer av exempelvis ökad export av miljötekniska innovationer är ännu för tidigt att göra. Det kan därför inte heller anses ändamålsenligt att, som förordas i de båda här aktuella motionerna, redan nu ta ställning till frågan om att förstärka rådets finansiering.

Det är även utskottets uppfattning att utfallet av det uppdrag som Swentec har att analysera hur Sverige ska genomföra EU:s miljöhandlingsplan ETAP bör avvaktas innan det finns anledning för riksdagen att ta några initiativ, i enlighet med vad som anförs i motion 2006/07:N296 (v), om en strategisk handlingsplan på miljöteknikområdet. Utskottet ser dessutom ett värde i att Swentecs pågående kartläggningsarbete kan fortlöpa ytterligare en tid innan prioriteringar görs i en handlingsplan.

Med det anförda avstyrker utskottet här aktuella motioner i berörda delar.

Hemslöjd som näring

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om hemslöjd som näring. Utskottet hänvisar bl.a. till tidigare genomförda och pågående satsningar på området.

Motionen

Hemslöjden är en näring med traditioner, konstateras det i motion 2006/07: N351 (s). För att bredda marknaden för slöjdarnas produkter är det, enligt motionärerna, angeläget med produktutvecklingsprojekt där näringskompetens tillförs redan vid idéstadiet. De anser att det är nödvändigt att undersöka möjligheterna att inrätta en näringsamordnare i slöjdfrågor.

Vissa kompletterande uppgifter

Statliga insatser på hemslöjdsområdet

Den statliga myndigheten Nämnden för hemslöjdsfrågor (NFH) ska på olika sätt främja hemslöjd i den mån sådana uppgifter inte ankommer på annan statlig myndighet.

Ett av NFH:s prioriterade verksamhetsmål är att lyfta fram slöjdens betydelse för hållbar utveckling och sysselsättning. Stöd för att utveckla och stärka hemslöjden som näringsgren har främst givits till projekt som syftar till produktutveckling och framtagning av nyskapande slöjdföremål i samarbete med formgivare samt till projekt som syftar till att öka slöjdarnas, hemslöjdskonsulenternas och hemslöjdsbutikernas kompetens inom företagande och marknadsföring.

För att förstärka slöjden ur ett näringsperspektiv har NFH under åren 2005 och 2006 avsatt medel för projektet Näringskonsulent. Den ideella föreningen Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund (SHR) har haft huvudmannaskapet för projektet med en projektledare på deltid. I SHR:s rapport från projektets genomförande år 2006 konstateras det bl.a. att utbildning inom näringsområdet bör prioriteras för slöjdare, hemslöjdskonsulenter och för hemslöjdsbutikernas personal. Det anges också vara viktigt att bilda nätverk som kan finna nya arbetsmetoder för slöjden ur ett näringsperspektiv. En slutsats i rapporten var att det är angeläget att projektet Näringskonsulent kan utnyttas i en varaktig verksamhet med en rikskonsulent i näringsfrågor på heltid.

Inför år 2007 omformulerades projektet något. Syftet med satsningen på en näringskonsulent är nu en förbättrad samordning av näringsverksamheten inom hemslöjden samt en förbättrad kommunikation mellan regional och central nivå. Projektets mål är att öka antalet s.k. näringslördare

genom att bidra till större kunskap om marknadens krav och kunskap om alla led i slöjdprocessen. SHR ska slutrapportera projektet till NFH senast den 31 december 2007.

I sammanhanget kan även nämnas att det i projektbeskrivningen anges att NFH under år 2007 har för avsikt att undersöka möjligheten att, i samverkan med Nutek, redovisa och utvärdera näringsverksamheten inom hemslöjden under den senaste tioårsperioden. Inom ramen för detta ingår att belysa behovet av en näringskonsulent på lång sikt.

Särskild satsning på slöjden som tillväxtfaktor

I mars 2004 beslutade den dåvarande regeringen att ge Svensk Slöjd AB 900 000 kr för att stödja projektet Slöjden som tillväxtfaktor. Syftet med projektet var bl.a. att utveckla nya strategier och metoder när det gäller marknadsföring, att uppnå ett ökat affärskunnande inom slöjdområdet och att därigenom skapa tillväxt för hemslöjdsnäringen i hela landet.

Under år 2005 presenterades en slutrapport från projektet. I denna rapport konstaterades det bl.a. att näringsperspektivet har införts på ett tidigt stadium i produktframtagningsprocessen, och därmed har affärskunnandet inom slöjdnäringen kunnat stärkas. Affärskunnandet har också stärkts genom utbildningsinsatser för personal på de hemslöjdsbutiker som är anslutna till SHR. Vidare ansågs det angeläget – för att bredda marknaden för slöjdarnas produkter – att utveckla arbetsmetoder för produktutvecklingsprojekt där näringskompetens tillförs redan vid idéstadiet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har ingen annan uppfattning än motionärerna när det gäller vikten av att hemslöjdens roll som näring inte glöms bort. Statens ovan redovisade satsningar på detta område under de senaste åren har, enligt utskottets bedömning, bidragit till att näringsperspektivet på hemslöjdsområdet har fått extra uppmärksamhet.

Utskottet anser emellertid inte att det är riksdagens sak att ta ställning till den mer specifika användningen av de medel som står till regeringens förfogande för hemslöjdsfrämjande insatser. Det ankommer på regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att göra nödvändiga prioriteringar på området.

Med det anförda avstyrker utskottet motion 2006/07:N351 (s).

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Kapitalförsörjning, punkt 3 (v)

av Kent Persson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:N234 och avslår motionerna 2006/07:N295 yrkande 6, 2006/07:N301 och 2006/07:N344 yrkande 8.

Ställningstagande

Staten har en viktig roll att spela där den ordinarie kapitalmarknaden inte finner det attraktivt att agera. Ett sådant område är vid starten av nya företag i samband med att en ny produkt har tagits fram. Denna fas av ett företags utveckling måste i dagsläget ofta göras utan finansiering, vilket kan göra att spirande företag med exportmöjligheter och teknikhöjd inte överlever eller säljs alternativt flyttar utomlands. Pantsättning av eventuella fastigheter ska, enligt min uppfattning, inte vara den enda utvägen för dessa företagare att få tillgång till nödvändig finansiering. Många innovatörer saknar dessutom möjlighet att lämna sådana säkerheter. Det gäller inte minst i områden där fastigheters värde för detta ändamål är begränsat.

Enligt min uppfattning, som överensstämmer med vad som anförs i motion 2006/07:N234 (m), tar bankerna, på grund av rådande regelverk, för små risker och Almi Företagspartner baserar mycket av sin långivning på bankernas kreditbedömningar. Detta gör att Almi främst engagerar sig i etablerade företag med en god balansräkning. De spirande s.k. groddföretagen lämnas utan finansiellt stöd till men för samhällsnyttan.

Även om regeringen har meddelat att den har för avsikt att utreda förutsättningarna för ett statligt kreditgarantisystem för små och medelstora företag anser jag att riksdagen genom ett uttalande tydligt bör ta ställning för ett sådant system. På så sätt kan det glapp som har uppstått i finansieringen av groddföretag överbryggas.

Med det anförda tillstyrks motion 2006/07:N234 (m). Övriga i avsnittet behandlade motioner avstyrks.

2. Kapitalförsörjning, punkt 3 (mp)

av Per Bolund (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:N344 yrkande 8 och avslår motionerna 2006/07:N234, 2006/07:N295 yrkande 6 och 2006/07:N301.

Ställningstagande

Att komplettera den ordinarie kapitalmarknaden och därigenom bidra till små och medelstora företags kapitalförsörjning och utvecklingsmöjligheter är en viktig uppgift för staten. Jag anser dock att särskild uppmärksamhet bör riktas mot svenska miljöteknikföretag i det avseendet. Dessa företag kommer att ha en mycket betydelsefull roll när det gäller möjligheterna att uppnå ett hållbart samhälle. Att säkerställa deras möjligheter att få tillgång till nödvändigt kapital bör därför ges högsta prioritet. Även om regeringen har meddelat att den har för avsikt att utreda ett system för statliga kreditgarantier anser jag att det finns fog för att lägga särskilt vikt vid miljöteknikföretagens behov av statliga garantier. Ett utredningsuppdrag, förslagsvis till Nutek, bör ges denna inriktning. Därmed skulle motion 2006/07:N344 (mp) i aktuell del tillgodoses. Övriga här aktuella motionsyrkanden avstyrks.

3. Social ekonomi, punkt 5 (s, mp)

av Thomas Östros (s), Carina Adolfsson Elgestam (s), Alf Eriksson (s), Krister Örnfjäder (s), Berit Högman (s), Karin Åström (s) och Per Bolund (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:N314 och avslår motionerna 2006/07:So332 yrkandena 4–6, 2006/07:N209 yrkandena 1 och 2, 2006/07:N270, 2006/07:N272, 2006/07:N273, 2006/07:N274, 2006/07:N307, 2006/07:N332 och 2006/07:N340.

Ställningstagande

Företagande inom den sociala ekonomin bidrar på ett påtagligt sätt till samhällsnyttan i Sverige genom att värden som bl.a. delaktighet och integration av människor på arbetsmarknaden och i samhället överordnas företagsekonomisk vinstmaximering.

I likhet med vad som anförs i motion 2006/07:N314 (s) anser vi därför att en större satsning på det sociala företagandet skulle kunna bli ett nytt och viktigt komplement till andra arbetsmarknadspolitiska insatser. Sverige skulle – i linje med vad som görs i många andra EU-länder – kunna underlätta för den sociala ekonomins mångfald av företag. Detta kan ske genom att samverka mellan offentlig sektor och de nya sociala företagen stimuleras. Ett annat sätt är att uppmuntra och underlätta för det privata näringslivet att bli mentorer för de sociala företagen. Det sociala företagandet bör ges samma tillgång till företagsrådgivning och kompetensutveckling som andra småföretag.

För att ytterligare stärka de sociala företagens möjligheter anser vi dessutom att de stöd som har varit möjliga att erhålla via Europeiska socialfondens program Växtkraft mål 3 och Equal liksom en del program inom regionalfonderna måste finnas kvar. Det sociala företagandet bör också prioriteras i det svenska strukturfondsprogrammet för åren 2007–2013.

Vidare anser vi att ny forskning behöver utvecklas kring socialt entreprenörskap, företagsledning, arbetsorganisation och styrelseformer i verksamheter som kombinerar självbestämmandemakt (empowerment), delaktighet och ansvarstagande i företaget med långsiktigt affärstänkande.

Det sociala företagen bör också ges förbättrade möjligheter inom ramen för offentlig upphandling. I den pågående översynen av lagen om offentlig upphandling är det av stor vikt att möjligheterna att ta sociala hänsyn vid upphandling tydliggörs ytterligare.

Vi instämmer också i det som sägs i ovannämnda motion om betydelsen av samsyn och samordning mellan politikområden och myndigheter för att det sociala företagandet ska kunna utvecklas ytterligare. Regeringen bör tillsätta ett samarbetsorgan som består av representanter från de berörda politikområdena, från de sociala företagen och från berörda intresseorganisationer. Målet med samarbetsorganets arbete är att komma med förslag på olika åtgärder för att främja det sociala företagandet samt att sprida erfarenheter från framgångsrika sociala företag.

Vi anser även att det bör utarbetas en nationell handlingsplan för det sociala företagandet.

Med det anförda tillstyrks motion 2006/07:N314 (s). Övriga i avsnittet behandlade motioner avstyrks.

4. Social ekonomi, punkt 5 (v)

av Kent Persson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:So332 yrkandena 4–6 och avslår motionerna 2006/07:N209 yrkandena 1 och 2, 2006/07:N270, 2006/07:N272, 2006/07:N273, 2006/07:N274, 2006/07:N307, 2006/07:N314, 2006/07:N332 och 2006/07:N340.

Ställningstagande

En av de viktigaste förutsättningarna för att komma ur utanförskap är ett eget arbete. Den som har ett arbete kan känna att den bidrar och deltar. Personer med missbruksproblem och psykisk ohälsa saknar ofta arbete, och för dessa kan ett jobb vara rehabiliterande i sig.

I likhet med vad som anförs i motion 2006/07:So332 (v) anser jag att sociala arbetskooperativ är en form av företagande som av flera skäl bör ges bättre förutsättningar. Medlemmarna i ett socialt arbetskooperativ både äger och bedriver en ekonomisk verksamhet som de har behov och nytta av. De är i allra högsta grad delaktiga i verksamheten och får på så sätt inflytande och ökat ansvar. Arbetskooperativt företagande samlar människor som arbetar för gemensamma mål, och de styr tillsammans. I en kooperativ lösning är det flera personer som delar på arbete, ansvar och glädje. Egenmakt och respekt för individen utgör en oerhörd kraft i arbetskooperativens effektiva rehabiliteringsarbete.

Det har visat sig vara mycket lönsamt för samhället att rehabilitera människor inom ramen för sociala arbetskooperativ. Socioekonomiska bokslut är en modell som jag mot den bakgrunden anser ska användas för att styra samhällets resurser mer effektivt och för att visa på lönsamheten med rehabilitering och behandling. I linje med vad som förordas i motion 2006/07:So332 (v) anser jag att riksdagen bör ge regeringen i uppdrag att ta fram en modell för socioekonomiska bokslut i kommunerna.

Jag vill också framhålla vikten av fortsatt stöd till de kooperativa utvecklingscentrumen. Samtidigt anser jag att regeringen bör se över möjligheten att mer direkt stödja de sociala arbetskooperativen från statligt håll. Ett sådant stöd bör vara långsiktigt och rättvist fördelat mellan könen. Ett tillkännagivande från riksdagen med den innebörden i enlighet vad som anförs i motion 2006/07:So332 (v) är därför motiverat.

De sociala arbetskooperativens möjligheter att få tillgång till riskkapital måste underlättas. Staten bör, enligt min uppfattning, bygga en struktur som kan förse sociala arbetskooperativ med riskkapital till rimliga villkor i

likhet med vad staten gör på bostadsfinansieringsområdet genom SBAB. Jag förordar alltså även att nu aktuellt yrkande i nyssnämnda motion tillstyrks.

I likhet med vad som sägs i sistnämnda motion anser jag vidare att många uppdrag som upphandlas med stöd av lagen om offentlig upphandling (LOU) bör kunna gå till sociala arbetskooperativ. Jag anser således att socialt hänsynstagande i större utsträckning bör vägas in i upphandlingsprocessen, exempelvis i form av särskilda villkor. Även i detta sammanhang kan socioekonomiska bokslut vara ett stöd för bedömningarna. Jag anser att Nutek bör ges i uppdrag att stödja projekt som på detta sätt lyfter fram sociala ambitioner redan i upphandlingsprocessens början.

Med det anförda tillstyrks här berörda yrkanden i motion 2006/07: So332 (v). Övriga i avsnittet behandlade motioner avstyrks.

5. ESS, punkt 9 – motiveringen (s, v)

av Thomas Östros (s), Carina Adolfsson Elgestam (s), Alf Eriksson (s), Krister Örnfjäder (s), Berit Högman (s), Kent Persson (v) och Karin Åström (s).

Ställningstagande

Frågan om en etablering av neutronforskningsanläggningen ESS i Sverige har varit föremål för behandling i riksdagen vid ett flertal tillfällen under den förra mandatperioden. Utskottet har då framhållit att ESS kommer att bli en viktig del i Europas infrastruktur för forskning och teknisk utveckling inom flera strategiskt betydelsefulla områden och utskottet har därför sett ett värde i att Sverige blir värdland för ESS.

Frågan om en etablering av ESS i Sverige initierades av den förra regeringen och den har nogsamt utrett och övervägt projektets för- och nackdelar. Den nuvarande regeringen har nyligen beslutat att ställa sig bakom en etablering av ESS i Lund. Med hänsyn till projektets omfattande kostnader hade det, enligt vår uppfattning, varit rimligt att regeringen i stället hade tagit ställning i frågan i samband med den kommande budgetpropositionen. Finansieringen av projektet kan då på ett tydligt sätt ställas mot regeringens övriga prioriteringar. I avvaktan på en sådan redovisning bör samtliga i avsnittet berörda motioner avstyrkas.

6. ESS, punkt 9 (mp)

av Per Bolund (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:N258 och avslår motionerna 2006/07:N262 yrkandena 1 och 2 samt 2006/07:N275.

Ställningstagande

I likhet med vad som anförs i motion 2006/07:N258 (mp) anser jag att riksdagen tydligt bör ta avstånd från en etablering av neutronforskningsanläggningen ESS i Lund. Det besked som regeringen nyligen har lämnat om att den kommer att verka för en etablering av ESS i Lund vilar på mycket lös grund. Den utredning som f.d. finansminister Allan Larsson har tagit fram på regeringens uppdrag saknar bl.a. helt nödvändiga bedömningar av anläggningens miljökonsekvenser. Mot bakgrund av att andra redovisningar pekar på att anläggningen kommer att ha en negativ inverkan på Lunds och Skånes möjligheter att bidra till uppfyllelsen av de nationella miljö kvalitetsmålen måste detta anses vara högst anmärkningsvärt. Därutöver finns det farhågor för att anläggningen kommer att bryta mot flera av miljöbalkens hänsynsregler.

Till detta kan fogas att projektets kostnader är ofullständigt redovisade och att riskerna är påtagliga för att Sverige kommer att få stå för utgifter i mångmiljardklassen utan att finansieringen är klarlagd. Att såväl miljökonsekvenser som kostnader för ett så omfattande projekt har undanhållits riksdagens kännedom är, enligt min uppfattning, allvarligt.

Med det anförda tillstyrks motion 2006/07:N258 (mp). Övriga här aktuella motionsyrkanden avstyrks.

7. Miljöteknikföretagande, punkt 10 (v)

av Kent Persson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2006/07:MJ266 yrkande 55 och 2006/07:N296 yrkande 14.

Ställningstagande

Ett viktigt medel för att uppnå visionen om det hållbara samhället är att de miljötekniska landvinningarna tas till vara på ett effektivt sätt. Sverige har här stora möjligheter att bidra till en miljömässigt acceptabel global utveckling samtidigt som miljöteknikområdet är en framtidsbransch som kan bidra med nya arbetstillfällen.

I likhet med vad som anförs i motion 2006/07:N296 (v) anser jag att det behövs en nationell strategi för att stärka den svenska miljöteknikexporten. En sådan strategi ska samordna insatserna och ta fram tydliga mål för miljöexporten. Det bör även utvecklas metoder för att skapa en regelbunden dialog med de företag som arbetar med miljöteknik.

Enligt min uppfattning bör miljöteknikrådet Swentec ges ökade resurser för att bättre kunna stödja utvecklingen inom miljöteknikbranschen. Med ökade resurser kommer rådet även att kunna vara än mer framgångsrikt när det gäller att stimulera den svenska exporten av miljöteknik.

Med det anförda tillstyrks de båda motionerna 2006/07:MJ266 (v) och 2006/07:N296 (v) i berörda delar.

Särskilt yttrande

Turistnäringen, punkt 6 (s)

Thomas Östros (s), Carina Adolfsson Elgestam (s), Alf Eriksson (s), Kristor Örnfjäder (s), Berit Högman (s) och Karin Åström (s) anför:

Tillväxten av nya jobb inom besöksnäringen är mycket god, och år 2006 blev ett rekordår för såväl campingturismen som hotellen i Sverige. Sveriges turistnäring ökade mer än genomsnittet i Europa, vilket visar att det inte är genom låga löner och dåliga anställningsvillkor som vi kan vara konkurrenskraftiga.

Besöksnäringen är en viktig del av den växande tjänstesektorn, och vi socialdemokrater ser det som angeläget att staten tar ansvar för denna närings utveckling. Samma slutsats drar Statskontoret i sin utvärdering av det s.k. Framtidsprogrammet. Myndigheten föreslår att programmet avvecklas och att andra åtgärder vidtas för fortsatt samarbete och utveckling av besöksnäringen.

Till skillnad från andra näringar är besöksnäringen i betydligt större utsträckning beroende av samhälleligt ägda och drivna verksamheter. Bland dessa kan exempelvis museer, kollektivtrafik och olika serviceinrättningar för allmänheten som båthamnar och rastplatser nämnas. Av det skälet menar vi att regeringen nu bör starta arbetet med ett gemensamt branschprogram för besöksnäringen. Under år 2006 tog den socialdemokratiska regeringen initiativ till några mycket framgångsrika strategiprogram för sex svenska nyckelbranscher. För att utveckla dessa strategiprogram samt för att genomföra ytterligare program för tjänstesektorn, och då i första hand för besöksnäringen, avsatte vi i vårt budgetalternativ ytterligare 150 miljoner kronor årligen.

I utskottets budgetbetänkande (bet. 2006/07:NU1) redogjorde vi utförligt för vårt politiska alternativ samt vår huvudsakliga kritik mot regeringens politik inom utgiftsområde 24. Sedan dess har inga initiativ tagits av regeringen som förmår oss att ändra detta alternativ.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2006

2006/07:So332 av Lars Ohly m.fl. (v):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se över möjligheten att från statligt håll ge ett direkt stöd till sociala arbetskooperativ.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att bygga en struktur som kan förse sociala arbetskooperativ med riskkapital med rimliga villkor inom ramen för exempelvis SBAB.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Nutek bör ges i uppdrag att stödja projekt som på detta sätt lyfter fram sociala ambitioner redan i upphandlingsprocessens början.

2006/07:Kr321 av Bosse Ringholm m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kulturturism som drivkraft för marknadsföring av Stockholm.

2006/07:MJ266 av Lars Ohly m.fl. (v):

55. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att miljöteknikrådet Swentec bör stärkas för att kunna stödja utvecklingen av miljöteknikbranschen.

2006/07:N207 av Rolf Gunnarsson och Ulf Berg (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av en ökad satsning på turismen.

2006/07:N209 av Kenneth Johansson och Annika Carlsson (båda c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att permanenta bidraget till information och utveckling av kooperativ verksamhet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ytterligare stödja och utveckla kooperativt företagande.

2006/07:N214 av Inger Jarl Beck (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om statens insatser för att turistnäringen ska öka.

2006/07:N225 av Carina Hägg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att få bort pornografi i tv-utbudet på hotell och konferensanläggningar.

2006/07:N233 av Sofia Larsen och Elisabeth Svantesson (c, m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om stärkta insatser som främjar ungt företagande.

2006/07:N234 av Staffan Anger (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se över finansieringen av groddföretag genom garantier från staten.

2006/07:N239 av Elisabeth Svantesson och Sofia Larsen (m, c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att formulera en vision för entreprenörskap.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en långsiktig nationell handlingsplan för samverkan och utveckling av entreprenörskap.

2006/07:N240 av Gustav Blix (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av ett konkurrensneutralt byggande.

2006/07:N245 av Annie Johansson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att satsa på att stimulera fler unga att starta företag.

2006/07:N246 av Göran Persson i Simrishamn (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om turismen i Sverige.

2006/07:N249 av Nikos Papadopoulos (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om villkor för småföretagare med invandrarbakgrund.

2006/07:N253 av Carina Hägg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om insatser för att säkra process- och verkstadsindustrins tillgång till råvaror.

2006/07:N254 av Lars Johansson och Leif Pagrotsky (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör verka för ett nationellt kunskapslyft för landets småföretagare enligt den modell som Göteborgs folkhögskola och Företagarna genomfört.

2006/07:N255 av Siw Wittgren-Ahl och Leif Pagrotsky (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om evenemangsturism.

2006/07:N258 av Ulf Holm och Karin Svensson Smith (båda mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att regeringen inte ska godkänna en etablering av en ESS-anläggning (European Spallation Source) i Lund.

2006/07:N260 av Magdalena Andersson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ägarskiften och kvinnors företagande.

2006/07:N262 av Christine Jönsson m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fortsatt positiv inställning till ESS-projektet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om regeringens engagemang för att ESS-anläggningen ska lokaliseras till Lund.

2006/07:N265 av Ulla Löfgren och Jan-Evert Rådström (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om betydelsen av att satsa på marknadsföring av Sverige.

2006/07:N269 av Gunnar Andrén och Karin Pilsäter (båda fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Södertälje som ett viktigt centrum för svensk vetenskaplig medicinteknisk forskning på högsta internationella nivå och för fordonsmässig produktion, forskning och utveckling.

2006/07:N270 av Birgitta Sellén (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en nationell handlingsplan för socialt företagande utarbetas.

2006/07:N272 av Elisabeth Svantesson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utveckling av kooperativt företagande.

2006/07:N273 av Billy Gustafsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att överväga stödinsatser så att fler kan starta kooperativa företag.

2006/07:N274 av Lennart Axelsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om behovet av stöd till kooperativa företag.

2006/07:N275 av Ronny Olander m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om stöd för lokalisering av ESS-anläggningen till Lund och Sverige.

2006/07:N277 av Ronny Olander och Hillevi Larsson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att utlandsfödda småföretagare inte får missgynnas i förhållande till svenskar när de ansöker om lån.

2006/07:N284 av Irene Oskarsson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kvinnors företagande.

2006/07:N295 av Désirée Pethrus Engström och Rosita Runegrund (båda kd):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om företagande på deltid.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om s.k. företagarlotsar.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om affärsrådgivning riktat till kvinnor.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om s.k. minilån.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om reglernas utformning och dess inverkan på kvinnligt företagande.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om invandrade kvinnors möjligheter till eget företagande.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en uppföljning av det befintliga stödet till kvinnor i enlighet med EU:s rekommendationer.

2006/07:N296 av Kent Persson m.fl. (v):

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utveckla miljöteknikexporten.

2006/07:N301 av Helena Frisk och Lennart Axelsson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om betydelsen av mikrokrediter för lokal utveckling och hållbar tillväxt.

2006/07:N307 av Anne Ludvigsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av socialt företagande/social franchising för att integrera människor på arbetsmarknaden och skapa hållbar tillväxt.

2006/07:N308 av Ewa Björling (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett handlingsprogram för hur Sverige stimulerar till utveckling av fler innovationsföretag.

2006/07:N314 av Christer Adelsbo m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om främjande av socialt företagande.

2006/07:N315 av Gunilla Wahlén m.fl. (v):

Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till lösningar för att kvinnliga innovatörer och företagare ska ges samma förutsättningar och möjligheter som sina manliga kolleger.

2006/07:N331 av Ronny Olander och Siw Wittgren-Ahl (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kvinnors företagande.

2006/07:N332 av Ronny Olander m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av forskning och utveckling för socialt företagande.

2006/07:N335 av Helena Frisk m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att främja kvinnors innovationer.

2006/07:N340 av Ann-Kristine Johansson och Lars U Granberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om de kooperativa utvecklingscentrumen.

2006/07:N344 av Per Bolund m.fl. (mp):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Nutek ges i uppdrag att studera om de svenska miljöteknikföretagen är i behov av statliga garantier för att underlätta finansieringen av miljöteknikföretagens utveckling.

2006/07:N350 av Yvonne Andersson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om betydelsen av ett gott företagsklimat så att företagen stannar kvar i Sverige.

2006/07:N351 av Anne Ludvigsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en näringsamordnare i slöjdfrågor.

2006/07:N357 av Anneli Särnblad och Kurt Kvarnström (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om turistnäringen som en exportprodukt.

2006/07:N358 av Helena Frisk m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att stimulera entreprenörskap.

2006/07:N367 av Christer Winbäck m.fl. (fp, m, c, kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nödvändigheten av att se över turistföretagens villkor.

2006/07:N368 av Lars Lindén (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tillvaratagandet av skogsråvara.